

Handlingsprogram 2022-2025
inkl. økonomiplan 2022-2025
og
årsbudsjett 2022

Kommune

1. Kommunedirektørens helhetlige vurdering

Kommunedirektøren legger med dette frem budsjettforslag for 2022 og handlingsprogram for økonomiplanperioden 2022 – 2025.

Året 2021 har vært et spesielt år for innbyggere og ansatte i Våler kommune. Pandemien har også dette året lagt mange føringer for hvordan vi skal leve livene våre og dessuten påvirket tjenestene våre i stor grad.

I tillegg til pandemien, fikk vi brannen på skoleanlegget på Kirkebygden. Både under brannen og ikke minst etter, har «dugnads Våler» vist seg fra sin beste side. Det at kommunen kan samarbeide med innbyggerne og bidra til deltakelse og medvirkning er en viktig og stor ressurs som vi må ivareta for fellesskapets beste. For en kommune som vår, er nettopp denne dugnadsinnsatsen et av våre sterkeste fortrinn.

Gode og trygge nærmiljøer er en forutsetning for at kommunen oppleves som et godt sted å bo og leve. Ved å tenke skolene som et nav i nærmiljøet kan vi i større grad enn tidligere oppnå at skole, forebyggende tjenester, frivillighet sammen kan skape de gode trygge nærmiljøene.

Våler er en vekstkommune. Det er en stor fordel, men medfører også at vi vil måtte omstille oss og øke produksjonen for å kunne levere gode tjenester.

I tillegg til den rene tjenesteproduksjonen som må økes, vil det i den kommende 4-års perioden være behov for betydelige investeringer. Først og fremst i nye skolebygg. Planleggingen med å bygge på Kirkebygden barneskole samt å bygge ny Våler ungdomsskole, er godt i gang.

Vann- og kloakk må både bygges ut og renoveres. I årene som kommer må vi få på plass midler til å ruste opp den tekniske infrastrukturen i kommunen.

Vi må bygge kapasitet og kunnskap rundt de endringer vi skal igjennom. Den digitale transformasjonen krever at vi har søkelys på IKT sikkerhet og personvern når vi nå videre skal bruke teknologi for å forbedre og effektivisere tjenestene.

Våler kommune er en kommune med lave frie inntekter, og må av den grunn tilpasse tjenestenivået til et lavere nivå enn mange andre kommuner. Når det er sagt, vil det bli levert gode tjenester til innbyggerne også i 2022.

Våler, 11.november 2021

Ivar Nævra

Kommunedirektør

1.1 Økonomiske rammer

Statsbudsjettet

Forslag til statsbudsjett for 2022 ble lagt fram 12. oktober 2021 av den avgående regjeringen. Videre prosess er at den nye regjeringen vil komme med et forslag til endringer i Solberg-regjeringens budsjettforslag og vil legges frem senest 10. november 2021. Statsbudsjettet vedtas endelig innen 15. desember 2021. Regjeringens budsjettforslag innebærer en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på om lag 2,0 mrd. kroner. Handlingsrommet i veksten i frie inntekter inneholder merkostnader til demografi på 0,9 mrd. kroner, merkostnader til pensjon på 0,4 mrd. kroner og satsinger innenfor veksten i frie inntekter på 0,2 mrd. kroner. Dette gir et netto økt handlingsrom på 0,5 milliarder kroner. Inkludert det særskilte tillegget for kommunesektoren en realvekst i samlede inntekter på 3,8 mrd. kroner, dette tilsvarer en realvekst på 0,7 %. Inntekstveksten er regnet fra inntektsnivået i 2021 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021, korrigert for bevilgninger begrunnet i koronapandemien. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 2,5 %.

For Våler kommune er regjeringens anslag for de frie inntektene for 2022 på 356,7 mill. kroner. Det vil si en anslått vekst fra 2021 til 2022 på ca. 2,4 %. Veksten i frie inntekter er regnet fra anslag på regnskap for 2021 i statsbudsjettet 2022. Siden en ikke kjenner de endelige skatteinntektene for 2022 før i januar 2023, er det gjort et anslag på hvor store skatteinntektene for 2022 vil være. Foruten demografikostnader og økte lønns- og pensjonskostnader må følgende tiltak som innlemmes i rammetilskuddet fra 2022 dekkes av de frie midlene:

- Helsestasjon/skolehelsetjenesten, 1,180 mill. kroner
- Kompensasjon ansvarsovertagelse barnevern 0,194 mill. kroner
- Stillinger til barnevern 1,128 mill. kroner

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er et av de viktigste nøkkeltallene i kommunesektoren og er en hovedindikator for målet på økonomisk balanse. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at driftsutgiftene er dekket, samt renter og avdrag er betalt. Netto driftsresultat gir et uttrykk for hva kommunen sitter igjen med til eventuell egenkapitalfinansiering av investeringer og/eller avsetninger på fond til senere års drift. Netto driftsresultat er å anse som tilfredsstillende dersom det over tid utgjør minst 1,8 %. For å ha en robust kommuneøkonomi bør kommunen på sikt tilstrebe å nå dette målet.

I likhet med kommune-Norge for øvrig utgjør også Våler kommunes lønns- og pensjonsutgifter den største andelen av driftsbudsjettet. Ved utgangen av andre tertial 2021 ligger det an til tilnærmet budsjettbalanse for 2021.

Gjeldsnivå

Gjeldsnivået er sentralt i vurderingen av kommunens økonomi. Kommunen har begrenset med egenkapital og må derfor låne penger til å bruke på investeringer, noe som er normalt for store investeringer. Total gjeldsportefølje (hvor gjeld til selvkost og Husbanklån til videreutlån er trukket ut) var ved inngangen til 2021 ca. 215,0 mill. Selv om Våler kommune har en bærekraftig gjeldsgrad, vil fremtidig bygging av ny skole øke gjeldsgraden betraktelig. Kommunedirektøren foreslår at investeringer i 2022 finansieres med opptak av lån. Dette vil si at det foreslås et låneopptak på 25,6 mill. eks. selvkost og husbank i 2022. Det foreslås et låneopptak på 18,1 mill. til selvkost og 8,0 mill. til Husbank til videreutlån.

Det er lagt inn investeringsmidler fra 2021 til 2025 til bygging av ny Kirkebygden skole på 400,0 mill. kroner eks. mva. Ved utløpet av 2025 vil gjeldsgraden øke betraktelig og vil endres fra ca. 247,4 mill. i lån i 2022 (lånegrad 54 %) til ca. 539,3 mill. mot slutten av planperioden (lånegrad ca. 108,9 %). Dette inkludere bygging av ny Kirkebygden skole med et anslag på en kostnadsramme på ca. 400,0 mill. kroner eks. mva.

1.2 Folketall og demografi

Våler kommune er fortsatt i sterk vekst. Per 2. kvartal 2021 hadde kommunen like 5888 innbyggere. SSB har nedjustert sine prognoser for befolkningsvekst over hele landet, men prognosene viser likevel at Våler vil ha over 7000 innbyggere i 2030. SSBs befolkningsframskrivninger sier at Våler vil ha 7039 innbyggere i 2031, noe som vil være en vekst på hele ca. 24 % fra 2019. Veksten er størst i aldersgruppen 20-66 år.

	2019	2020	2021	2022	Endring 2021 til 2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0 - åringer	80	63	72	66	-6	66	68	68	70	71	72	74	74	76
Barnehage (1-5 år)	393	411	404	411	7	408	398	386	388	390	396	398	406	410
Barneskole (6-12 år)	625	591	585	574	-11	566	559	540	534	524	533	538	533	527
Ungdomskole (13-15 år)	183	217	223	234	11	242	249	268	274	284	275	270	275	281
Videregående (16-19 år)	247	244	231	251	20	272	286	295	306	299	317	331	328	332
Voksne (20-66 år)	3424	3502	3 534	3 753	219	3 830	3 904	3 969	4 026	4 091	4 148	4 196	4 249	4 295
Eldre (67-79 år)	560	571	596	601	5	640	660	674	687	705	714	741	758	776
Eldre (80-89 år)	127	135	141	163	22	175	191	213	240	257	269	276	290	300
Eldre (90 år og eldre)	19	21	19	21	2	21	20	23	22	23	28	34	38	42
Total	5658	5755	5805	6074	269	6220	6335	6436	6547	6644	6752	6858	6951	7039

1.3 FNs bærekraftsmål

Kommunestyret vedtok i 2020 at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn i alle planer og prosjekter i kommunen. Dette innebærer en forpliktelse for kommunen til å gjøre egne vurderinger opp mot bærekraftsmålene i alle saker. På sikt vil denne økte bevisstheten bidra til en mer bærekraftig kommune, gjennom blant annet planlegging, daglig drift og investeringer.

1.4 Samfunnsutvikling

Kommunen gleder seg over å være i vekst, men er samtidig oppmerksom på at stor vekst også krever god oversikt og styring. Kommuneplanens samfunnsdel peker på hvordan kommunen skal møte veksten innenfor sosial infrastruktur for barnegruppene, og arealstrategien i planen viser til viktigheten av at utbyggingen av boligområder sentreres til de tre sentrene i kommunen. Planen viser også til betydningen av å skape flere arbeidsplasser lokalt og en effektiv tjenesteproduksjon.

Strategiene i samfunnsdelen har i 2021 blitt konkretisert i arbeidet med kommuneplanens arealdel. I kommunestyresak PS 14/21 ble ulike strategier for kommunens boligutvikling drøftet, og det ble vedtatt at kommunen skal prioritere utvikling av Kirkebygden med henhold til investeringer som er nødvendige for å kunne ta i bruk den nye skolen når den står klar. Tettstedene Svinndal og Våk har også behov for investeringer i både teknisk- og sosial infrastruktur, men disse investeringene må komme i etterkant av etablering av tilstrekkelig infrastruktur i bakken for framføring av vann til Kirkebygden. I denne forbindelse forberedes det i skrivende stund prosjektering av vanninfrastruktur i Kirkebygden. I avsnittene under kommer vi nærmere inn på hvordan man ser for seg å håndtere kommende investeringer i Svinndal og Våk.

Areal, nærmiljø - samarbeid for økt verdiskaping

I vårt arbeid med utvikling av sentrum og de to øvrige sentrene i kommunen ser vi det som svært viktig å effektivisere arealutnyttelsen. Dette vil samtidig kunne bidra til å oppnå bærekraftige og velfungerende nærmiljø, der mennesker kan møtes umiddelbart utenfor egen dør.

Kommuneplanens arealdel lå ute til offentlig ettersyn i perioden 10. September til 4. november. I høringsperioden ble det gjennomført medvirkningsmøter for innbyggerne i alle tre tettstedene, samt et eget møte for næringslivet. Videre behandling av uttalelser til planen og politisk 2. gangs- behandling og vedtak, vil skje fortløpende, men uvisst om arbeidet kommer i mål før jul. I kommuneplanens arealdel foreslås det blant annet en avgrensing for hva som skal være kommunens sentrumsområde. Konklusjonene i planen vil danne grunnlag for arbeidet med en sentrumsplan som vil starte opp tidlig i 2022.

Det er høy aktivitet på planlegging av boligområder. I 2021 har kommunestyret vedtatt reguleringsplan for Folkestadtorget og Folkestadbakken. I Kirkebygden jobbes det med planer for Folkestadveien og Folkestad 4, i Svinndal med omregulering for Svinndal Øst/ Ingulstad 2 og Sæbyvannet, og i Våk med Rød 2. Flere av disse planene vil tilrettelegge for mer moderne og tettere boligmasse enn det Våler fram til nå har vært kjent for. Denne utviklingen vil spare omdisponering av grønne områder og legge til rette for en mer effektiv transportutvikling. Kanskje kan kommunen med dette få et bedre tilbud av kollektivtransport.

Slik nevnt ovenfor, er det behov for investeringer i både Svinndal og Våk. Kort oppsummert har Svinndal renseanlegg overskredet sin kapasitet, og det er behov for kapasitetsøkning for å håndtere kommende boligbygging og befolkningsvekst. I tillegg har barnehagen i Svinndal plassproblemer. I Våk er det også utfordringer med kapasiteten i barnehagene.

For å ha bedre kontroll på investeringer, befolkningsvekst og utvikling av nærmiljøene, foreslås det i kommuneplanens arealdel at det settes rekkefølgebestemmelser for hva som må til før utbygging kan skje. For Svinndal foreslås det bestemmelser som sier at utbygging ikke kan skje før det er etablert tilstrekkelig avløpskapasitet og kapasitet i barnehage. Tilsvarende foreslås for Våk, men der bare gjeldende barnehage.

Strategisk næringsplan for Mosseregionen ble vedtatt av kommunestyret i oktober. Planen viser hvilke innsatsområder som prioriteres i regionen med mål og strategier, samt forutsetninger for å nå de prioriterte målene. Til planen følger også en egen plan for opplevelsesnæringen i regionen. Denne viser et stort potensial for kommunen i tiden som kommer.

Arbeidet for tilrettelegging av kraftkrevende industri på Gylderåsen har skutt fart i 2021. I løpet av året har Gylderåsen rykket opp til å være blant fire finalister i landet som ønsker etablering av batterifabrikk for JBI (Joint Battery Initiative.) Selskapet KI- Våler utvikler prosjektet og vil levere et reguleringsplanforslag for Gylderåsen første kvartal 2022.

2. Staber

Stabenes rolle i organisasjonen kan beskrives slik:

Utviklingsrolle:

Bidra til, og sørge for, aktuelle forbedrings- og utviklingstiltak i organisasjonen basert på metodikk, undersøkelser, analyser og relevant forskning.

Servicerolle:

Internservice og rådgivere for kommunens ledere og merkantile støtteapparat. Sørge for at ansatte og ledere har tilstrekkelige systemer og forutsetninger for å kunne utøve sine oppgaver på en god måte.

Strategisk rolle:

Omfatter fokus på helhetlig kultur, ledelse, utvikling og omdømmebygging med brukerfokus i et langsiktig perspektiv.

Systemrolle:

Sørge for felles standarder og fagsystemer, kvalitetssikring av prosesser, oppfølging, utvikle nøkkeltall og rapportering. Dette er grunnleggende for at kommunen skal være en enhetlig, forutsigbar og seriøs arbeidsgiver.

1.1 Kommunedirektørens stab

Ansvarsområde

Tjenester og oppgaver som inngår i kommunedirektørens stab er overordnet planarbeid, samfunnsutvikling, næringsutvikling,

Situasjonsbeskrivelse

I 2021 er det igangsatt et arbeid med å utvikle lederne. Det har vært avholdt første ledersamling for Våler kommune hvor alle ledere med fag, økonomi og ledelse i sin stillingsbeskrivelse møtte. Det er besluttet å gjennomføre en lederutviklingsopplæring med start i 2022.

Arbeidet med helhetlig internkontroll i henhold til kommunelovens paragraf 25 er igangsatt i 2021. Dette systemet vil bli implementert i 2022

Plan- og utvikling

For private reguleringsplaner vil det bli jobbet videre med reguleringsplaner både i Kirkebygden, Våk og Svinndal. For næringsutvikling jobbes det videre med Gylderåsen med målsetting om etablering av kraftkrevende industri.

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

Kommunens planstrategi fra 2020 sier at det skal utarbeides flere planer innenfor alle kommunalområder. Innen utgangen av året vil det bli fremmet en politisk sak som viser i hvilken grad planstrategien har blitt gjennomført så langt.

I løpet av 2021 har det vært jobbet mye med infrastrukturprosjekter for vei, inkludert gang- og sykkelvei, både gjennom høringsuttalelser til fylkets planer, men også i utbyggingsavtaler med utbyggere i kommunen samt gjennom møter med fylket. Dette arbeidet gir nå resultater og videre ferdigstilling av delstrekninger med gang- og sykkelvei langs fylkesvei 120 forventes i løpet av kort tid.

I andre halvdel av 2021 har arbeidet med- og i Mosseregionen interkommunale politiske råd (MIPR) igjen kunnet avholde fysiske møter. I løpet av 2021 har også Vestby kommune tilsluttet seg Mosseregionen. I rådet har det videre blitt besluttet å opprette en 50 % stilling som sekretariatsleder. Med dette grepet vil det kunne jobbes bredere med saker av interkommunal interesse.

Forventede effekter en ny næringsplan inkluderer stimulering av bedrifter og næringsliv i Våler og i regionen, samt bidra til knoppskyting og nye bedriftsetableringer. Økt sysselsetting og verdiskapning er de strategiske målene vi vil ta inn i prosessen.

1. november ble det gjennomført næringsfrokost på herredshuset. Disse møtene med næringslivet har ikke vært avholdt gjennom pandemien, så det var på høy tid å opprette denne kontakten igjen. Møtet i november omhandlet informasjon om arbeidet som gjøres av MNU (Mosseregionens næringsutvikling,) strategisk næringsplan, arbeidet for etablering av batterifabrikk på Gylderåsen samt kommuneplanens arealdel. Det legges opp til flere slike møter i 2022, da vi ser at både kommunen og næringslivet har stor nytte av å møtes.

I september vedtok kommunestyret Helhetlig ROS analyse. Analysen kartlegger hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurderer sannsynligheten for hvordan disse inntreffer og hvordan dette kan påvirke kommunen. Helhetlig ROS-analyse vil bli lagt til grunn i kommunens arbeid med sikkerhet og beredskap og ved utarbeiding av planer.

Merknader til driftsbudsjettet

Drift	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Kommunedirektørens stab	4 227	4 400	5 800

Det er lagt inn midler til bistand for utarbeidelse av sentrumsplan og planer generelt. I tillegg er det lagt inn midler til juridisk bistand. Det er også lagt inn midler til generelle utgifter som for eksempel gjennomføring av samlinger etc.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 0,1 mill. kroner.

Merknader til Investeringsbudsjettet

Kommunedirektøren stab

	Økonomiplan				Beløp i 1000
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Finansiering
Strategisk eiendomskjøp	10 000				Lån
Sum investeringer	10 000	0	0	0	

Investeringsmidler til strategisk eiendomskjøp skal primært være tomter/eiendommer til kommunale formål som skoler, barnehager og omsorgsinstitusjoner.

Våler har en del kommunale boliger både egne og der det er private utbyggere som leier ut til kommunen og hvor kommunen har tildelingsrett i 20 år. Likevel er det noen få mennesker som det er vanskelig å bosette. Dette er ofte personer med alvorlige psykiske lidelser samt rusrelaterte utfordringer. Dette er personer som i større grad enn andre kan ha vanskeligheter med å tilpasse seg omgivelsene.

Dette kan medføre store kostnader på bolig og inventar og ikke minst når det gjelder det psykososiale miljøet i området rundt. Flere kommuner tar nå grep og bygger boliger som er mer tilrettelagt for disse personene slik at de også skal ha et trygt sted å bo. Dette kan være personer som er uønsket i de midlertidige boligene kommunen har mulighet til å skaffe til veie. Dette kan være personer som har hatt tilbud flere steder, men som på grunn av sin situasjon ikke mestrer å etterkomme rutiner og regler og dermed må flytte ut igjen. Det er denne gruppen personer det er viktig å få på plass et trygt sted å bo slik at det er mulig for hjelpeapparatet å komme i posisjon for å bistå.

1.2 Stab økonomi, innkjøp og IT

Ansvarsområde

Økonomistyring, budsjett, regnskap, innfordring, innkjøp og IT. Det er sentraliserte oppgaver særlig knyttet mot innkjøpsfunksjonen og IT. Oppgaver som inngår i staben er administrativ ledelse og koordinering av etatene, interkommunalt samarbeid, innkjøp, sekretariat og regnskapsførsel for legater, økonomiforvaltning som budsjett, regnskap, lønn, finansforvaltning, innfordring og skatteinnkreving, eiendomsskatt. På IT området har staben ansvar for kommunens innovasjons- og utviklingsarbeid, gevinstrealisering og tilhørende styringssystemer, IT og digitalisering, samt oppfølging av kommunens samlede prosjektportefølje.

Situasjonsbeskrivelse

Økonomi

Økonomiavdelingen er styrket med en controller. Dette er tidligere daglig leder for Våler vannverk SA. Oppgavene som tilligger controller er blant annet å lede arbeidet med innføring av helhetlig internkontroll, videreutvikle systemer som økonomi, budsjett etc.

Innkjøp

Det er et relativt stort uutnyttet strategisk potensial knyttet til anskaffelser og oppfølging av avtaler. Gjennom å bygge opp nødvendig kapasitet og kompetanse blir behovsdekning bedre, det fremmer effektivisering, besparelser osv. Strategisk satsing på anskaffelser gir stor mulighet til effektivisering. Det er økende oppmerksomhet på innkjøpets betydning innenfor det offentlige, særlig knyttet til behovet for omstilling, digitaliseringens fremmarsj og de omsorgsutfordringene som er i ferd med å komme.

IT

Det er et sterkt fokus på kontinuerlig forbedring og fornying innenfor IT. Det er særdeles viktig at kommunen har høy kvalitet på støttefunksjoner, slik at ansatte i de ulike sektorene kan fokusere på å levere gode tjenester til innbyggerne og at innbyggerne får mest mulig ut av de verdier som kommunen forvalter på deres vegne. Gjennomgangen har bla. innbefattet lisensiering, utstyr, rutiner og rammeavtaler.

Det er i 2021 vedtatt at Våler kommune skal se på muligheten for å «outsources» driften av IT. Arbeidet i samarbeid med Ikomm AS er i gang for å se på muligheten for at Ikomm AS tar over driften av våre IT-systemer.

Innovasjon og digitalisering

Innovasjons- og utviklingsarbeidet omhandler organisatoriske endringsprosesser og forbedringsområder. God kvalitet i de kommunale tjenestene i dag og i framtiden er vårt viktigste, overordnede mål. Våler skal i større grad benytte innovasjon og utvikle nye løsninger for å sikre gode tjenester for innbyggerne i tiårene som kommer. For å lykkes er det nødvendig at kommunen har kompetanse og kapasitet til å sikre systematisk høy innsats på utvikling og innovasjon for årene som kommer. For å løse de utfordringene vi står ovenfor må vi utvikle og fornye vår kompetanse, vårt tenkesett og vår kultur. Vi må utmeisle nye langsiktige utviklingsmål for vår organisasjon og vårt arbeidssett, og vi må ha en effektiv porteføljestyling og prioritering knyttet til prosjektene.

Merknader til driftsbudsjettet

Drift	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Stab økonomi, innkjøp og IT	11 284	10 500	12 800

Det er i 2022 lagt inn midler til ny ansatt (controller) og innføring av helhetlig internkontrollsystem.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 0,3 mill. kroner.

Merknader til Investeringsbudsjettet

Investering stab økonomi, innkjøp og IT	Økonomiplan				Beløp i 1000
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Finansiering
Digitalisering/IKT-utstyr	3 600	3 600	4 000	4 000	Lån
Sum	3 600	3 600	4 000	4 000	

De store prosjektene er i hovedsak nytt sak/arkivsystem.

Det lagt inn midler til kjøp av nye PC'er til skole. Det er lagt om til en rulleringsplan hvor PC'er har en levetid på 4 år.

1.2 Stab HR og administrasjon

Ansvarsområde

Stab HR og administrasjon har ansvar for administrativ drift og HR-området. Dette inkluderer en rekke oppgaver så som rådgivning, strategiarbeid og utvikling innenfor HR. Videre er lønn, dokumenthåndtering, HMS, resepsjon/sentralbord, valg og politisk sekretariat en del av ansvarsområdet.

Av fokusområder kan nevnes digitalisering av HR området, kompetanseutvikling, rekruttering, nytt sak/arkivsystem, samt organisasjons- og lederutvikling.

Situasjonsbeskrivelse

Timeregistrering

Som ovenfor nevnt er digitalisering av prosesser prioritert. I inneværende år har vi implementert Visma Tid. Visma Tid er et elektronisk time- og fraværsregistreringssystem. Prosjektet blir i løpet av desember 2021 ferdigstilt og tatt i bruk i hele organisasjonen. Ny teknologi krever oppfølging og opplæring for å kunne ta ut gevinstene som digitaliseringen skaper. Vi vil gjennomføre opplæring i virksomhetene. Dette vil gjennomføres ved hjelp av Visma, gjennom internopplæring samt ved egen E-læring.

Våler kommune blir fulldigitale på all timeregistrering i løpet av desember 2021. Dette er et resultat av at det er innført Visma Flyt i skolene, Visma Ressursstyring i Helse og Velferd i tillegg til Visma Tid i resten av organisasjonen.

Sentralbord/resepsjon

Vi utvikler resepsjon/telefoni tjenesten kontinuerlig. Det er fremdeles begrenset tilgang til kommunehuset på grunn av pandemien. Til tross for dette mener vi allikevel at vi greier å møte kommunens innbyggere og næringsliv på en positiv måte.

Vi har stort fokus på å identifisere forbedringsområder og søker kontinuerlig å utvikle oss.

Arkiv

Arkivet står foran en fullstendig digitaliseringsprosess. Et sak/arkiv system som tilfredsstillter kravene til fullelektronisk saksbehandling og arkivering var planlagt implementert i 2021, dette er utsatt til 2022.

Systemet skal bidra til tilgangsstyring og bedre arbeidsflyt for brukerne og lettere tilgang til informasjon for kommunenes innbyggere. Målet er forenkling, økt sikkerhet og personvern, samt forsvarlig dokumenthåndtering innenfor alle fagområder.

Rekruttering

Vi er i prosess med å iverksette digital ansettelsesprosess og personalmeldinger. Vi beregner å slutføre prosessen medio mars 2022. Personalmeldinger gir full oversikt over stillingsendring, inkludert registrering av nye ansatte og de som slutter. E-signering er gjennomført.

Første halvdel av 2022 vil vi ta bruk av "Min Side" løsning for alle ansatte, da vil den enkelte ansatt ha tilgang til sin personlige side og med det ha oversikt over sitt arbeidsforhold, kan ta ut sine lønnslipper og legge inn kompetanse og personlige opplysninger selv.

Merknader til driftsbudsjettet

Drift	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Stab HR og adm.	7 920	11 100	13 000

Det er lagt inn midler til økte utgifter IT-leie i sky, kostnader til lederutviklingsprogram for ledere er lagt inn og økte kostnader til bemanning.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 0,2 mill. kroner.

Kommunedirektørens forslag til budsjett

3. Kommunalområdene

Kommunalområdene har et overordnet driftsansvar for de ulike fagområdene, og er kommunens tjenesteleverandør ovenfor innbyggere og næringsliv. Dette innebærer daglig drift, utvikling og forvaltning i henhold til kommunens overordnede planer, mål og strategier.

3.1 Miljø og teknikk

Ansvarsområde

- Landbruk – skog og jordbruk
- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg
- Renhold kommunale bygg
- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale veier og plasser, inkl. gatelys
- Vann og avløp
- Natur og friluftsliv
- Viltforvaltning
- Renovasjon
- Byggesak
- Geodata
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Seksjonen har ingen direkte lovpålagte tjenester. Seksjonen har imidlertid ansvaret for å behandle og forvalte saker etter flere aktuelle lovverk, som plan- og bygningsloven, matrikkelloven, viltloven, friluftsløven, jordlova, med videre.

Situasjonsbeskrivelse

Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg (FDV):

Kommunens bygningsmasse er totalt ca. 43.000 m² inkl. kirkene i Svinndal og Våler, og det er av stor betydning at vi tar vare på verdien de representerer.

Dette innebærer å levere tjenester innenfor renhold, vedlikehold-/parkarbeid på kirkegårdene og følge opp tilstandsanalyser/vedlikeholdsplanene for kommunens bygninger.

I 2022 vil det som tidligere år handle mye om å redusere vedlikeholdsetterslepet på kommunens bygninger i tillegg til løpende driftsoppgaver.

Renhold kommunale bygg:

Miljø og teknikk ansatte i 2021 en avdelingsleder på renhold i tillegg til en renholdskoordinator gjennom en intern omorganisering (ikke flere stillinger totalt sett). Koronasituasjonen har ført til et betydelig større press også for renhold.

Kommunale veier:

Løpende vedlikehold samt større rehabiliteringer (asfaltering) ble gjort i 2021 og vil fortsette i 2022 for å hente inn noe av vedlikeholdsetterslepet også her. Kommunen har avtale med tre forskjellige entreprenører når det gjelder brøyting og strøing. I tillegg har kommunen avtale med en entreprenør når det gjelder feiing.

Byggesak:

Byggesak har som følge av stor vekst til tider høyt arbeidspress. Saksbehandlingstiden overholdes i stor grad. Byggesaksbehandlerne kurses fortløpende for å holde seg oppdatert når det er nødvendig.

Geodata:

Dette fagområdet er komplekst og krever høy formalkompetanse. Fagområdet er svært viktig, det innvirker på flere andre fagområder og ikke minst sikrer det forsvarlig saksbehandling. Kommunen har i dag kun ett årsverk på dette komplekse fagområdet. Det er ikke stor nok ressurs til at vi klarer å holde oss helt ajour til enhver tid. Noen tjenester blir kjøpt eksternt.

Samfunnssikkerhet og beredskap:

Kommunens overordnede mål for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er å forebygge uønskede hendelser, minske konsekvensene av hendelsene om de likevel skulle oppstå, samt være forberedt på å håndtere alle typer kriser.

Arbeidet med å avdekke risiko og sårbarhet, og iverksette nødvendige tiltak vil fortsette i 2022 og årene som kommer. Planlegging for trening og øvelser, der målet er å øke ferdighetene i krisehåndtering vil bli prioritert innenfor gjeldende ressurser også i 2022

Landbruk (jordbruk, skogbruk)

Kommunen skal forvalte og veilede innenfor de landbrukspolitiske tiltakene under jordbruksavtalen der myndighet er overført til kommunen, forvalte inntektspolitiske og velferdsmessige tiltak i landbruket, drifte skogfondsordningen og drive lovforvaltning.

Kommunen er sårbar ved ekstraordinære hendelser som avlingsskade, flom og ras o.l. Forvaltningen av SMIL- og NMSK-midlene (Spesielle miljøtiltak i landbruket og Nærings- og miljøtiltak i skogbruket) jobbes det aktivt med. Arbeidet kan være tidkrevende fordi dialog med søkerne i noen tilfeller tar mye tid for å få til gode fellesløsninger. Det er viktig å utnytte skogbruksplanene fra 2016 på en god måte. Dette innebærer økt fokus på avvirkning og økt verdiskapning.

Merknader til driftsbudsjettet

Drift	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Miljø og teknikk	28 852	27 500	28 500

Det er i driftsbudsjettet for 2022 videreført tjenesteproduksjonen som i 2021.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 1,0 mill. kroner.

Merknader til Investeringsbudsjettet

Investering Miljø og teknikk

	Økonomiplan				Beløp i 1000
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Finansiering
Utstyr, transportmidler, maskiner	500	500	500	500	Lån
Rehabilitering veier, bruer	500	500	500	500	Lån
Rehabilitering kommunale bygg	1 000	1 000	1 000	1 000	Lån
Sum	2 000	2 000	2 000	2 000	

- Utstyr, transportmidler, maskiner: Det vil jevnt over årlig være behov for innkjøp av maskiner, evt. utskifting av gammelt utstyr.

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

- Rehabilitering veier, bruer: Ved å ha en investeringspott til å rehabilitere kommunale veier, plasser og bruer avlaster vi driftsbudsjettet. Vi kan da ha muligheten til å ta igjen litt av etterslepet på manglende rehabilitering hvert år.
- Rehabilitering kommunale bygg: Ved å ha en investeringspott til å rehabilitere kommunale bygg, avlaster vi driftsbudsjettet. Vi kan her også ta igjen litt av etterslepet på manglende rehabilitering hvert år.

Ny Kirkebygden skole

Beløp i 1000

	Økonomiplan					Finansiering
	Kostnads- ramme	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	
Ny Kirkebygden skole	400 000	10 000	80 000	150 000	150 000	Lån
Sum investeringer		10 000	80 000	150 000	150 000	

Det legges opp til en total kostnadsramme på 400,0 mill. ekskl. mva. til ny Kirkebygden skole. Arbeidet med ny skole er godt i gang. Høst 2021 ble det gjennomført KS1 (kvalitetssikring av konsept) og som ble presentert for kommunestyret. Det ble i vedtatt budsjett for 2021 lagt opp til at prosjektet skulle ferdigstilles i 2024. Kommunedirektøren velger her å foreslå at prosjektets finansiering skyves ett år slik at beregnet ferdigstillelse er i 2025. Dette letter trykket på finanskostnadene.

Brannen av ungdomsskolen medførte en del endringer i planene som også forsinker prosessen.

3.2 Oppvekst og kultur

Ansvarsområde

Kommunalområdet oppvekst og kultur har driftsansvar for de kommunale grunnskolene, voksenopplæringen, de kommunale barnehagene, PPT, kultur, biblioteket og barnevernstjenester.

- Kommunalområde er tillagt ansvar for lovpålagte oppgaver og tjenester etter følgende særlover
- barnehageloven med forskrifter, som inkluderer rammeplan for barnehagen
- opplæringsloven med forskrifter, som inkluderer læreplanene
- introduksjonsloven kap. 4 og 4A
- barnevernloven med forskrifter
- folkebibliotekloven kap. I og II
- kulturloven §§ 4 og 5

Kommunalområdet er ansvarlig for å blant annet

- drifte, ivareta tjenestetilbudene
- føre tilsyn med etterlevelse av regelverket hos de offentlige og private barnehagene
- fatte vedtak i en rekke saker
- tildele midler
- sørge for internkontroll i virksomhetene
- veilede og bidra til kompetanseutvikling i virksomhetene
- rapportere til overordnet myndighet
- koordinere fellesoppgaver for virksomhetene
- bidra til tverrfaglig samhandling internt og med andre seksjoner og instanser
- etablere felles rutiner og prosedyrer for virksomhetene
- utarbeide og følge opp lokale planer og strategier
- følge opp sentrale strategier og tiltak

Situasjonsbeskrivelse

I inneværende år har driften blitt preget av skolebrannen og koronasituasjonen. Det har vært et større sykefravær enn et gjennomsnittså. Både skoler og barnehager har gjennom hele perioden hatt et tilbud til barn med foreldre i kritiske samfunnsfunksjoner og sårbare barn. Sommeren 2021 fikk alle ansatte i

barnehager og skoler tilbud om covid-19 vaksine dose to. I september 2021 innførte kommunen rutine med selvtesting i skoler og barnehager, dersom smitte blant barn eller ansatte i virksomhetene. 25. september var alle tilbake til en ny normalsituasjon.

I 2021 er det gjennomført flere organisatoriske endringer på kommunalområdet oppvekst og kultur. Nye oppgaver er delegert ut til skolene. Virksomhetene har fått mer myndighet og et større ledelsesansvar. Alle virksomhetslederne har nå fag, personal og økonomiansvar for sin virksomhet. Kirkebygden barne- og ungdomsskole ble delt til Kirkebygden skole og Våler ungdomsskole. Skolene som har over 200 elever, har fått styrket ledelse med en avdelingslederressurs på hovedtrinnene/trinn. Skolene har en felles skolebibliotekarressurs og et samordnet tilbud ute på skolene. Barnehagene er nå likt organisert med en pedagogisk leder per avdeling. De store barnehagene har fått en assisterende styrer i 20% stilling. Barneverntjenesten har blitt en egen virksomhet med en virksomhetsleder/barnevernleder og en nestleder. Tjenesten har fått tilført 1,6 stillinger i 2021.

Torsdag 8. april 2021 brant store deler av Våler ungdomsskole ned. Dette har preget opplæringssituasjonen for ungdomsskoleelevene, ansatte på skolen, Våler folkebibliotek og deler av Kirkebygden barneskole hele våren og ved oppstart høst 2021. Det har også fått konsekvenser for de andre skolene og barnehager i Våler, da kommunens eneste svømmehall også ble ødelagt i brannen. Vålerhallen ble reddet fra brannen, men fikk skader og garderober og dusjanlegg ble totalskadd. Dette har også fått konsekvenser for idretten og andre aktivitetstilbud som benyttet hallen. I tillegg har brannen fått konsekvenser for de øvrige innbyggerne i kommunen da Våler kommunes folkebibliotek også gikk med i brannen. Onsdag 15. september kunne folkebiblioteket åpne dørene igjen i brakkeanlegget på Kirkebygden.

Våler ungdomsskole ble etablert i en innleid paviljong-skole på Våk før sommeren. Lokalene er lyse og trivelige og det oppleves som en god løsning frem til ny skole er på plass.

Felles tiltak

I 2021 har vi gjennomgått rutiner for henvisning til logoped og innført nye rutiner i samarbeid med Råde og Våler PPT. Vi har gjennomgått bruken av assistenter og organiseringen av spesialundervisningen på skolene. Våler kommune har svært mange elever med behov for spesialundervisning, jf. de sakkyndige vurderingene fra PPT Råde og Våler. Rutiner for rapportering og oppfølging av regnskapet i virksomhetene er implementert. Virksomhetslederne rapporterer hver måned på forbruk og prognoser på sitt område.

SFO

Høsten 2021 har vi evaluert tilbudene på SFO jf. K-sak 27/19, og lagt frem forslag til endring i vedtektene – Det er mye arbeid med å administrere ordningen med svært mange ulike typer opphold. Staten har også innført ordninger for å gi flere muligheten til å benytte seg av SFO. Ordningen handler om redusert foreldrebetaling i SFO og gratis plass for elever fra 5.-7. som har behov for SFO. Foreldre skal nå ikke betale mer enn maksimalt 6 % av grunninntekten sin for en SFO-plass.

Barnehagene

Våler kommune har fylt alle barnehageplassene i kommunen, og alle barn som har rett til barnehageplass, har fått tildelt plass. Vi har fått flere søknader om barnehageplass for barn som ikke har rett til plass per i dag, disse søknadene har vi derfor ikke kunnet imøtekomme. Antallet på venteliste i 2021 var noe lavere enn i 2020.

Tilskuddet til private barnehager tar utgangspunkt i driftsutgiftene til de kommunale barnehagene året før tilskuddet utbetales. Kommunen betaler for private barnehageplasser i andre kommuner, der våre innbyggere har valgt å benyttes disse.

Svinndal barnehage lå tidligere administrativt under Svinndal skole. 2021 er det første året med helårsdrift for Svinndal som selvstendig virksomhet med virksomhetsleder i 100 % stilling.

Satsene for kommunale barnehageplasser 2022 er satsen som settes som maksimalsatser fra nasjonalt nivå. I 2015 ble det innført redusert foreldrebetaling i barnehagene, slik at ingen skal betale mer enn 6% av sin inntekt for en barnehageplass. I 2016 ble gratis kjernetid innført. Dette medfører at barn i husholdninger med lav inntekt har rett til å få 20 timers gratis opphold i barnehage per uke.

De private barnehagene i kommunen

Tilskuddet til de private ordinære barnehagene tar utgangspunkt i kostnadene til drift for de kommunale ordinære barnehagene. Tilskuddet til den private familiebarnehagen er på bakgrunn av nasjonale satser, da kommunen ikke har en tilsvarende sammenliknbar kommunal familiebarnehage. Kapitaltilskuddet settes av Utdanningsdirektoratet. For 2022 ser tilskuddet ut til å bli som følger:

Våk barnehage	8 481 422,-	(7 947 922,- + 533 500,-)
Læringeverkstedet barnehage	10 460 870,-	(9 480 070,- + 620 800,-)
Sperbund Gård- og familiebarnehage	1 579 200,-	(1 463 200,- + 116 000,-)
Sum	20 521 492,-	(drift + kapital)

Private barnehageplasser i andre kommuner

På bakgrunn av refusjonskrav i 2021 for barnehageplasser for barn bosatt i Våler kommune som går i barnehage i private barnehager i andre kommuner, settes det av kr 2 500 000,- til dette formålet i 2022.

Skolene

Våler er en kommune i vekst. Elevtallet fra skoleåret 2020/2021 til 2021/2022 er imidlertid stabilt jf. Elevtall i GSI per 1. oktober det enkelte år.

Situasjonen på Kirkebygden skole har de siste årene vært at de har relativt små klasser på noen trinn, da klasserommene er for små til å kunne romme et helt trinn. Skolen har skoleåret 2021/2022 noen færre elever enn året før og mellom 24 og 39 elever per trinn. Alle rom er i bruk, og ett trinn har klasserom i administrasjonsbygget til «gamle» Våler ungdomsskole.

Velkomstklassen er lagt ned og elevene går nå på de skolene de tilhører aldersmessig.

Kirkebygden ungdomsskole drifter nå i paviljongen på Våk. Lokalene er lyse og har et godt inneklima for elever og ansatte. Skolen har fått grupperom til elever med spesialundervisning mm. Skolen har for skoleåret 2021/2022 mellom 69 og 72 elever per trinn. Arbeidet med uteområdene er i gang. Våk skole har noen flere elever enn året før, og har mellom 24 og 45 elever per trinn. Også her er det på noen trinn for mange elever til kun å ha en klasse per trinn. Det fører i noen tilfeller til relativt små klasser.

Svinndal skole er en liten skole og elevtallet per trinn varierer mye. Skoleåret 2021/2022 har skolen mellom 8 og 23 elever per trinn. Det er 7. trinn som har flest elever og når disse begynner på ungdomsskolen neste år vil elevtallet ved skolen høyst sannsynlig synke mer. Få elever per trinn medfører høyere utgifter per elev. Gjennomsnittlig gruppestørrelse viser at Våler kommune har færre elever per gruppe/klasse enn sammenlignbare kommuner. Kommunedirektøren foreslår å sette av 79,8 mill. til drift av opplæringen i skolene. Dette er en økning på 3,3 mill. fordelt på de fire skolene.

Voksenopplæringen

Voksenopplæringen i Våler kommune er lagt ned, da det var for få elever til videre drift og med det ny integrerings lov så vi at vi ikke lenger kan tilby de vokse elevene et tilfredsstillende tilbud. Våler kommune har derfor inngått avtale med Moss kommune og elevene får et godt og tilpasset tilbud på Moss Voks fra og med skoleåret 2021/2022. Vi betaler da per undervisningstime per elev. Tilskudd til opplæring av voksne er øremerket tilskudd fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.

Våler kommune har elever i aldersgruppen 16-18 år med behov for mer grunnskoleopplæring, som får dette ved en videregående skole i Moss. Vi har også elever i grunnskole alder som får opplæring på Jeløy skole i Moss. Våler kommune finansierer tilbudet til disse elevene. Våler kommune har relativt høye skyssutgifter. I 2020 hadde vi 4,6 mill. i skyssutgifter. I 2021 har det påløpt ekstra skyssutgifter blant annet pga. organisering av opplæringen etter skolebrannen. Merutgifter til skyss i 2022 vil være skyss til svømming i perioder i nabokommune for barneskolene og daglig skyss for Våler ungdomsskoles elever til Vålerhallen for kroppsøving. Merutgift i 2022 beregnes til kr 200 000,-.

Det har påløpt ekstra utgifter til innkjøp av tapte bøker og lærebøker, digitalt utstyr, inventar, digitale verktøy osv. for både biblioteket og Våler ungdomsskole. Alt utstyr og bøker til biblioteket er per i dag ikke erstattet. Det vil derfor påløpe utgifter til innkjøp av tapt utstyr, inventar og bøker også i 2022.

Fellestiltak

I 2021 har vi gjennomgått rutiner for henvisning til logoped og innført nye rutiner i samarbeid med Råde og Våler PPT. Vi har gjennomgått bruken av assistenter og organiseringen av spesialundervisningen på skolene. Våler kommune har svært mange elever med behov for spesialundervisning, jamfør de sakkyndige vurderingene fra PPT Råde og Våler. Rutiner for rapportering og oppfølging av regnskapet i virksomhetene er implementert. Virksomhetslederne rapporterer hver måned på forbruk og prognoser på sitt område. Disse tiltakene og omorganisering på skolene har medført en innsparing på ca. 1,7 mill. kroner. Denne innsparingen har imidlertid blitt borte pga. økningen i spesialundervisningsbehovet i kommunen. Netto økning i driftsutgifter til skolene er beregnet til 1,73 mill. kroner fordelt på de fire skolene.

SFO

Skoleåret 2021/2022 innføres det også ny rammeplan for SFO. For å kunne tilby en voksentetthet og et tilbud til elevene på SFO må satsene heves. Satsene er derfor hevet til den laveste av satsene blant våre nabokommuner. Videre er de nødvendig å skille ut kostpenger på SFO. Ved å skille ut kostpengene blir det et tydelig budsjett for kost, slik at SFO ut fra budsjettet kan tilpasse mattilbudet til elevers behov og bakgrunn. Fra høsten 2020 ble det innført redusert foreldrebetaling for barn i lavinntektsfamilier for 1. og 2. trinns elever. Fra høsten 2021 ble dette også innført for elever på 3. og 4. trinn. For elever med særskilte behov på 5.-7. trinn som har behov for SFO plass, skal oppholdet være gratis. Høsten 2021 har det blitt gjennomført en evaluering av SFO-tilbudet og -vedtektene i Våler.

PPT

2021 var første helårsdrift med felles PP-tjeneste Råde og Våler kommuner. Våler kommune har nå 2,8 PP-rådgivere og deler utgifter til ledelse og administrasjon med Råde kommune. I 2021 betalte Våler en andel på 1,6 mill. kroner for denne tjenesten. For 2022 beregner vi en utgift på 1,7 mill. kroner for denne tjenesten.

Barneverntjenesten

Våler kommune fikk i 2020 en sterk økning i antallet meldinger til barneverntjenesten. Barneverntjenesten i Våler var ikke bemannet til å kunne håndtere den mengden saker som kom. Barnverntjenesten ble derfor tilført flere stillinger og har jobbet gjennom 2021 for å ivareta disse sakene og er per dags dato ajour med undersøkelser. I 2020 og første halvdel av 2021 hadde barneverntjenesten en økt kostnad, sett mot tidligere år, pga. flere akutt plasseringer mm. For institusjon koster en plass ca. kroner 70 000,- per måned i kommunal egenandel. Disse utgiftene er redusert i løpet av vår/sommer. Antall meldinger i 2021 var mer på et normalnivå.

Barnevernreformen iverksettes i 2022. Det medfører at flere oppgaver knyttet til blant annet ved at arbeid med veiledning og rekruttering av fosterhjem blir lagt til kommunene. Kommunene vil bli tilført ressurser til denne omstillingen. Vi har imidlertid fått signaler på at små kommuner med mange barnevernssaker, ikke vil komme så godt ut av denne nye ordningen. Våler kommune ligger an til å motta en økning i budsjettet på kr 197 000,- for å ivareta de nye oppgavene i barnevernreformen. Dette er etter vår vurdering ikke tilstrekkelig for de oppgavene som ligger foran oss i 2022. Våler kommune er i dialog med Statsforvalteren angående dette.

Fritidsklubben

Fritidsklubben Posse ligger driftsmessig under Våk skole. Det er en fritidsklubb som er mye i bruk. 5.-7. trinnelever har et tilbud på fritidsklubben hver torsdag og elevene fra ungdomsskolen på fredager. I 2021 har tilbudet til 5-7. blitt gitt for en skole om gangen frem til høsten, på grunn av koronisituasjonen. Det er per i dag to ansatte i deltidsstillinger, 17% stillinger, som jobber på fritidsklubben. Stillingsstørrelsen til leder for fritidsklubben på 17% tilsvarer kun tid nok til å være til stede i åpningstiden på klubben. Det er derfor ikke rom for de administrative oppgavene som bestilling og henting av varer. Vi forslår derfor å øke stillingen til 25 % for å ivareta dette. Det tilsvarer en økning på kr 50 000,- i budsjettet til klubben.

Kultur

Våler kommune gir driftsstøtte til lag og foreninger, fortrinnsvis til barn og unge, pensjonister og foreninger som driver en kulturaktivitet. Driftsstøtte tildeles som grunnstøtte og medlemsstøtte. Kommunen har også en ordning for tilskudd til kulturstøtte som tildeles enkeltforetak som: arrangement, innkjøp, gavepremier, kursavgift og lignende. Vi administrer også tilskuddet fra spillemidler. Budsjett for tilskudd foreslås satt til kr 310 000,- i 2022. Tilsvarende beløp til andre kulturaktiviteter i regi av kommunen. Våler kommune og VS/IL ønsker å videreføre sommeruka for barn i Våler. Kommunens andel av utgiftene til sommeruka var på ca. 150 000,- inkludert ressurser fra ansatte i kommunen. I 2021 deltok totalt 153 barn på sommeruka og sommerskole i Våler.

Kulturskole

Våler kommune har et felles kulturskoletilbud med Moss. Antall brukere og dermed utgiften varierer fra år til år. Satsene for Vålerbarn og Mossebarn er ulike på samme type tilbud. Vi foreslår derfor å redusere egenandelen for Vålerbarn til samme nivå som barn fra Moss betaler. Vi ønsker også å innføre 20 % søskenmoderasjon. I dag har vi ingen moderasjoner. Samtidig er det viktig å ha kontroll på budsjettet og vi foreslår derfor å sette av 1,1 mill. kroner i budsjettet til kulturskolen for Vålerelever i 2022. Våren 2020 var det 40 elever som deltok på kulturskolen. I tillegg kommer kr 20 000,- per år til Ungmusikk, jf. kommunestyrevedtak.

Folkebiblioteket og skolebiblioteket

Folkebiblioteket har 1,3 ansatte og skolebiblioteket har 0,7 ansatte fordelt på alle skolene. Biblioteket tapte alt i brannen og bygges opp på nytt. Biblioteket vil ha behov for å bygge opp noe med en egen samling, men låner også inn bøker fra andre bibliotek for utlån i Våler, i tillegg benytter Våler bibliotek BookBites til å låne ut e-bøker og e-lydbøker gratis. Skolebibliotekene på Våk og Svinndal har mye gamle bøker og har behov for oppgradering. Kirkebygden skole benytter folkebiblioteket til skolebibliotek, det gjorde også Våler ungdomsskole frem til skolen flyttet. Budsjettet til lønnsutgifter til skolebiblioteket ble i 2020 samlet under administrasjonen for å samle ressursen på ett sted. Budsjettet for 2022 er foreslått til 1,8 mill.

Folkebadet

Dette tilbudet har vi ikke lenger i Våler pga. brannen.

Kirkelig fellesråd – Våler

Det er foreslått kr 3,1 mill. til Kirkelig fellesråd i budsjettet for 2022. Dette er utgifter til ordinær drift og husleie i perioden.

Merknader til driftsbudsjettet

Drift	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Rammeområdet Oppvekst og kultur	173 317	166 500	172 500

Det er lagt inn kutt i fellesutgiftene og redusert kjøp av barnevernstjenester. Det er lagt inn midler til nye ansatte og tilskuddet til private barnehager er økt.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 4,0 mill. kroner.

3.3 Helse og velferd

Kommunalområdet helse og velferd har driftsansvar for alle helsetjenestene og omsorgstilbudene i kommunen, samt oppfølging av interkommunale samarbeidsformer innenfor dette feltet.

Lovverk som regulerer tjenestene:

- Lov om kommunale helse og omsorgstjenester.
- Lov om pasient og brukerrettigheter
- Lov om behandlingsmåte i forvaltningssaker.
- Helsepersonelloven.
- Sosialtjenesteloven
- Lov om gjeldsforhandlinger
- Lov om introduksjonsordning og norskopplæring
- Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven)
- Lov om folketrygd
- Lov om arbeidsmarkedstjenester.
- Lov om husbanken
- Lov om bustøtte og kommunale bustadtilskott
- Forskrift om habilitering, rehabilitering, individuell plan og koordinator.
- Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp.
- Forskrift om fastlegeordningen.
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten
- Forskrift for sykehjem og boform for heldøgns pleie og omsorg
- Forskrift om lovbestemt sykepleietjeneste i kommunens helsetjeneste
- Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene
- Forskrift om en verdig eldreomsorg
- Pårørende veileder

Koronapandemi

Gjennom hele 2021 har Helse og velferd hatt stor aktivitet rundt bekjempelse av pandemi. Arbeidet rundt pandemien vil også fortsette inn i 2022, og det er fortsatt vanskelig å forutse situasjonen. Det må være tilstrekkelige ressurser til både smittevernarbeid og til behandling av de som blir syke, samt videre vaksinerings.

Selv om vi nå på mange plan opplever en normal hverdag igjen, skal kommunene fortsatt levere på;

- Testing
- Smittesporing
- Råd og veiledning
- Vaksinerings

I tillegg til dette må vi i 2022 påberegne ressurser til evaluering og rapporteringer av arbeidet som er utført. Det er forventet at det vil komme en del arbeid også i etterkant av pandemien.

Helse og omsorg

Under ansvar 3000, 3100 og 3150 ligger følgende tjenester: Tjenestekontor, fysioterapijemler og fastleger, interkommunallegevakt og samhandlingsreformen (inkludert lokalmedisinsk senter), miljørettet helsevern og folkehelse.

Tjenestekontor: er et forvaltningskontor som gir informasjon, kartlegger behov for hjelp og fatter vedtak om individuelle tjenester til personer i alle aldersgrupper. I 2021 byttet kontoret navn fra Tildelingskontor til Tjenestekontor.

Fra 2022 vil omsorgsstønad bli lagt direkte under Tjenestekontoret

Omsorgsstønad- Er en type pårørendestøtte som kan innvilges familier/pårørende med særskilt tyngende omsorgsarbeid. Hovedformålet med omsorgsstønadsordninga er å bidra til best mulig omsorg for de som trenger hjelp i dagliglivet, og å gjøre det mulig for private omsorgsyterene å fortsette å stå i omsorgsarbeidet.

Koordinerende enhet ligger også under Tjenestekontoret, og behandler søknader om individuell plan.

Fysioterapi: Vi har 5 privatpraktiserende fysioterapeuter med kommunal hjemmel i kommunen. 4 av dem har 100 % hjemmel og 1 har 50 % hjemmel.

Legetjenesten består av en kommuneoverlege i 100 % stilling (med ansvar for sykehjem, helsestasjonen, smittevern, og miljørettet smittevern), en LIS1 stilling (lege i spesialisering) og 5 fastleger med basistilskudd. En fastlege har 40 % kommunalstilling inn mot sykehjemmet, og skole- og helsestasjonstjenesten.

Moss kommune er vertskommune for tilbudet om legevakt, for lokalmedisinsk senter (KAD), for FACT/ROP-team og for Krisesenter. Våler deltar i vertskommunesamarbeidet i Mossregionen.

Folkehelse: kommunen har opprettet 50 % Folkehelsekoordinator i 2021. Folkehelsekoordinatorstilling - er sentral i oppfølging av Strategisk folkehelseplan, deltagelse i planarbeid og folkehelsearbeid i alle seksjoner.

Helse

Under ansvar 3200 ligger Åpen barnehage, helsetjeneste for asylsøkere, psykisk helse og rusteam, rehabiliteringsteam, friskliv og skole- og helsestasjonstjeneste. I tillegg ligger også oppfølgingsarbeidet mot Covid 19-viruset her, herunder testing, smittesporing og vaksiner. Virksomheten jobber etter «Familiens hus»-modellen med prinsippet om «en dør inn» og rask hjelp til de som henvender seg. Befolkningen har stort behov for å komme i gang igjen etter en lang periode med nedstenging på grunn av pandemien. Det gjelder både barn, unge, voksne og eldre. Mange har vært isolerte, inaktive og hatt stor psykisk belastning på grunn av mindre sosial kontakt og angst for smitte. Dette har for mange ført til økte fysiske og psykiske helseplager. Tjenestene vil ha fokus på treningstilbud og sosial kontakt for utsatte grupper. Virksomhetens medarbeidere følger opp enkeltindivider, og er koordinatorene i mange ansvarsgrupper. Lederne deltar aktivt i planarbeid og utviklingsprosjekter på tvers av kommunale seksjoner. Et Innsatsteam på tvers av mange tjenester i kommunen er under planlegging med mål om tidlig og bedre innsats for barn og unge som strever i hverdagen. Samhandlingsmodellen "Bedre tverrfaglig innsats" implementeres også høsten 2021 i hele kommunen.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste: Er forebyggende helsetjenester for gravide, barn og familier, inkludert asylsøkere bosatt på Kasper mottak. Det vaksineres etter Barnevaksinasjonsprogrammet mot mange smittsomme sykdommer. Det tilbys svangerskapskontroll og hjemmebesøk hos nyfødte, helseundersøkelser av barn, samtaler, kurs og grupper for foreldre. Helsesykepleieren er fast til stede i alle skoler og er tilgjengelig for enkeltsamtaler, og gruppesamtaler og undervisning om helse relaterte temaer. Det er et mål å gi god og tett oppfølging av spebarn og sårbare barn og familier. Tjenesten består av helsesykepleiere, sykepleiere, jordmor, lege, fysioterapeut, familieterapeut og psykolog.

Åpen barnehage: har åpent 4 timer 2 dager i uka. Åpen barnehage er etablert for å styrke nettverk og integrering av barnefamilier som bor og flytter inn i kommunen. Tilbudet ledes av en pedagog.

Rehabiliteringsteam deltar i kartlegging av funksjonsnivå, behandling, trening og tilrettelegging for aktivitet og opptrening, samt formidling av hjelpemidler og gruppetreninger. Målgruppen er innbyggere i alle aldre med medfødte eller ervervede funksjonsnedsettelse i hjem, sykehjem, skoler og barnehager. Hverdagsrehabilitering ble igangsatt høsten 2020 og har fokus på rask opptrening etter fall i funksjon, for best mulig fungering i eget hjem. De tilbyr også forebyggende hjemmebesøk for alle over 79 år. Teamet består av fysioterapeuter, ergoterapeuter, sykepleier og hjemmetrenere.

Friskliv er en forebyggende tjeneste for å fremme helse i voksenbefolkningen. Tilbudet består av helsesamtaler, trening og kurs for de som ønsker og trenger hjelp til å endre livsstil og redusere helseplager. Tjenesten består av fysioterapeut og ernæringsrådgiver, og det samarbeides med "Aktiv på dagtid" om treningstilbudet.

Psykisk helse og rusteam gir hjelp og støtte til å mestre utfordringer med psykiske plager og sykdommer, eller rusavhengighet. Tjenesten består av psykiatriske sykepleiere og ruskonsulenter som samarbeider tett med fastleger, NAV, Bergskrenten bofellesskap og avdelinger for psykiatri og rus ved Sykehuset Østfold. De som har psykiske plager eller et avhengighetsproblem har svært ofte flere tilleggsproblemer og sykdommer med en lavere levealder enn gjennomsnittet som konsekvens. Det er også vanskelig å gi god helsehjelp fordi mange mangler det helt grunnleggende i livene sine som stabil økonomi, arbeid og bolig.

Våler har en ung befolkning, og det er behov for å styrke tjenesten både for ungdom og innbyggere med alvorlig rus og psykiske helseutfordringer. Det er søkt statlige rusmidler til følgende stillinger;

- Halv stilling som Vålers andel i et regionalt ROP-team/FACT (rus og psykisk helse) for de dårligste innbyggerne i regionen. Dette er et interkommunalt prosjekt i samarbeid med Moss, Vestby og Våler. Oppstart av ROP-teamet er noe forsinket på grunn av utsettelse rundt ansettelse av leder for teamet. Men det forventes å være i full gang i 2022.
- Hel stilling som ungdomskontakt til hjelp og oppfølging av ungdom som av ulike grunner faller utenfor. Ungdomskontakt ansettes i 2021, og vil ha oppstart ved årsskifte.
- ½ stilling til bofellesskap for å igangsette dagaktiviteter for brukere som faller utenfor kommunens ordinære tilbud.

Det er utfordringer med hensiktsmessige lokaler for tjenestene og en samlokalisasjon for de som jobber med barn og familier i kommunen er ønskelig.

NAV

NAV Våler har følgende kommunale tjenester: Sosiale tjenester i NAV, kvalifiseringsprogram, boligsosialt arbeid, gjeldsrådgiver, flyktninger, servicegruppa samt husbankens ordninger som bostøtte, startlån, etableringstilskudd og tilpasningstilskudd.

NAV Våler har statlige tjenester som tilbyr arbeidsrettet brukeroppfølging, formidling til arbeidsmarkedstiltak, markedsarbeid og arbeidsgiverkontakt. NAV Våler har følgende ytelsesområder innenfor sin portefølje: Arbeidsavklaringspenger (AAP), sykefraværsoppfølging (SYFO), dagpenger (DP), uføretrygd og tiltakspenger. NAV Våler har 2 medarbeidere som er dedikert til å følge opp ungdom under 30 år.

Innbyggerne i Våler skal få et helhetlig tjenestetilbud fra arbeids og velferdsforvaltningen ved NAV Våler. Arbeidsfokuset skal være stort og tjenestemottakere og arbeidsgivere skal få den bistand de har behov for. Selvbetjeningsløsningene skal være førstevalget for de som mestrer dette. Gjennom de ulike tjenestene som er samlet i NAV Våler får de, som har behov for bistand, en mer helhetlig tjeneste. Dette skal gis i tett samarbeid med andre instanser i Våler kommune

Innsatsen for å inkludere utsatte grupper på arbeidsmarkedet skal gjøres gjennom fokus på samarbeid med arbeidsgivere og tett oppfølging fra NAV Våler. Arbeid gir bedre helse og NAV Våler skal også i 2022 ha arbeids- og utdanningsfokus i alt arbeid rundt innbyggerne i kommunen.

Sosiale tjenester: Sosialtjenesteloven er samfunnets siste sikkerhetsnett og skal fange opp hjelpebehov som ikke ivaretas av andre ordninger. Sosialtjenesteloven inngår i NAV og kommunens samlede velferdsansvar, og setter rammer for de kommunale tjenestene NAV-kontoret skal forvalte. I samsvar med formålet i sosialtjenesteloven skal tjenestene medvirke til å forebygge og redusere fattigdom, fremme sosial inkludering og et sterkere sosialt sikkerhetsnett. Helhetsperspektivet, familien, og særlig barna, er viktig å ta hensyn til når det gjelder tjenester etter denne loven.

Sosialtjenesten i Våler har et ekstra fokus på: Barn i lavinntektsfamilier, ungdom og boligsosialt arbeid.

- Barn i lavinntektsfamilier - I bekjempelsen av barnefattigdom er det viktig å fokusere på å få foreldre ut i betalt arbeid. Disse familiene har ofte behov for samordnet bistand fra både NAV og andre hjelpeinstanser. Dette krever etablering av gode samarbeidsmodeller mot skole, barnevern, helse- og omsorgssektoren internt i kommunen samt leger, tiltaksarrangører og arbeidsgivere eksternt.
- Ungdom - Ungdom er en prioritert gruppe, og NAV Våler har egne ungdomskontakter som skal tilby tett oppfølging og sikre at ungdommene kommer ut i arbeidsrettede aktiviteter.
- Det er økt konkurranse om arbeidsplasser som tidligere kunne tilbys ufaglært ungdom. Det er derfor viktig å vurdere utdanningstiltak dersom det er ønskelig og mulig å gjennomføre for den enkelte. Det vil også kunne øke utdanningsnivået i kommunen på sikt, da utdanningsnivået i kommunen er forholdsvis lavt sammenlignet med andre tilsvarende kommuner.
- Boligsosial stilling/arbeid: Å ha et trygt og godt sted å bo er avgjørende for at man skal mestre andre deler av livet. Kommunale boliger kan bidra til at de som har problemer med å skaffe egen bolig kan få midlertidig hjelp i påvente av at de selv finner egnet bolig. Det er imidlertid viktig med målrettet innsatsen overfor de som er mest vanskeligstilt på boligmarkedet. Den som innehar den boligsosiale stillingen har ansvar for tildeling av kommunale boliger, sørge for jevnlig tilsyn av boligene og samarbeide med andre instanser hvis den som tildeles bolig mottar oppfølging fra andre tjenester i kommunen.

Våler kommune mangler boliger tilrettelagt for de mest vanskeligstilte, herunder personer med rusproblematikk: Sosialtjenesteloven § 27 tilsier at sosialtjenesten skal bistå de som av ulike årsaker ikke får leie bolig privat. Her er det store mangler spesielt i forhold til der det er aktiv rus. I henhold til boligsosial plan som ble vedtatt av kommunestyret i 2015 så er det behov for å kjøpe eller bygge en til to boenheter til denne gruppen.

Gjeldsrådgiver: De som har behov for gjeldsrådgivning kan søke om bistand fra gjeldsrådgiver. Gjeldsrådgiver kan i helt spesielle tilfeller, der det er ønskelig, bidra med forvaltning av den enkeltes økonomi. Denne bistanden er kun ment for de personene som ikke klarer å håndtere sin økonomi selv og som i påvente av eventuelt verge har behov for hjelp. For øvrig kan det i enklere tilfeller bes om at Gjeldsrådgivertelefonen i NAV kontaktes.

Flyktninger: Det er viktig at alle seksjoner/virksomheter tar ansvar for å bidra til at norskkunnskaper økes gjennom å ta imot personer med svake norskkunnskaper i arbeidstrening. Gjennom arbeidstrening kan de raskere lære seg språket og å bidra i samfunnet i stedet for å passivt motta ytelser. De

aller fleste er allerede i arbeid eller utdanning, men noen få har av ulike årsaker større problemer med å lære seg norsk. Hele kommunen har et ansvar for å bidra. Både flyktningkonsulent og programrådgiver bidrar gjerne aktivt i forhold til et samarbeid.

Servicegruppa i NAV: Servicegruppa ble opprinnelig opprettet i forbindelse med at innføring av aktivitet for sosialhjelp ble lovbestemt. Servicegruppa skal jobbe for økt mestringsfølelse, arbeid og utvikling av norskkunnskaper. Servicegruppa har stort sett bidratt med utendørsaktiviteter i kommunen. Det er ønskelig å utvide dette til andre aktiviteter som ikke er så avhengig av årstidene. I tillegg kan servicegruppa bidra med praktisk utendørs arbeid til eldre og funksjonshemmede personer som ikke klarer dette selv lenger.

Husbankens ordninger: Bostøtte er viktig for personer med lav inntekt for at de skal ha mulighet til å leie bolig. For de personene som har økonomi som tilsier at de har mulighet til å kjøpe bolig, men som ikke får lån i vanlig bank kan startlån og eventuelt etableringstilskudd være en mulighet. Det forutsetter imidlertid at retningslinjene følges. Tilpasningstilskudd kan være et virkemiddel til at flere kan bo hjemme lenger ved at det tilrettelegges i boligen for dette. Våler kommune er imidlertid en liten kommune som ikke får de store tilskuddene. Disse midlene må derfor prioriteres etter den enkeltes behov og økonomi. Det er svært viktig at når disse tilskuddene, som tidligere var øremerkede nå går inn i kommunens ramme, at det avsettes midler til dette hvert år.

NAV har økonomiansvar for VTA plasser (varig tilrettelagt arbeid). VTA er et statlig arbeidsrettet tiltak som gir et arbeidstilbud i en skjermet virksomhet til personer som har problemer med å få arbeid innenfor det ordinære arbeidslivet. VTA-plassene finansieres av staten i samarbeid med kommunen.

Bofellesskap

Bofellesskap består av følgende tjenester: Bemannede boliger for personer med nedsatt funksjonsevne, og for personer med utfordringer innen rus og psykisk helse, og tiltak for funksjonshemmede: avlastning, støttekontakt og BPA.

Kornveien; Bofellesskap for mennesker med nedsatt funksjonsevne- her ytes heldøgns omsorgstjenester, praktisk bistand, opplæring og følge til dagtilbud. Tjenestene levers etter vedtak.

Bergskrenten; Bofellesskap/ambulering for mennesker med utfordringer i forhold til rus og/eller psykisk helse. Tjenestene leveres etter vedtak. Enkelte av brukerne har behov for døgntilrettelagt hjelp, og noen har færre besøk pr. uke. Det varierer fra 3 til 120 vedtakstimer pr bruker pr. uke. Bergskrenten har 4 små leiligheter inne i bofellesskapet. En leilighet brukes til korttidsopphold. Det ambuleres til tjenestemottakere i områder rundt Helse- og sossialsenteret, og andre steder i kommunen.

Man ser en stadig økning i arbeidsmengde og vedtakstimer. Det ambuleres mer ut til brukere i stedet for at de bor inne i bofellesskapet. Dette er mer tidkrevende, men samtidig bidrar det til færre uheldige konflikter, og påvirkninger imellom brukerne. Dersom oppdragsmengden fortsetter å øke, vil man måtte øke bemanningen.

Det er utfordrende å rekruttere høyskoleutdannede i begge bofellesskapene, og denne virksomheten har også stor andel deltid (ref. Punktet under sykehjem).

Støttekontakt; En støttekontakt skal hjelpe en annen person til å ha en aktiv og meningsfylt fritid. Det er utfordrende å få tak i nok støttekontakter til enhver tid, og det er stor økning i søknader under pandemien.

BPA (bruker/borgerstyrt personlig assistanse); Dette er en ordning for personer med ulike former for funksjonsnedsettelse som har behov for hjelp i hverdagen. Kommunen har 6 BPA ordninger i 2021.

Pleie og omsorg

Pleie og omsorg har følgende tjenester: Dagsenter, sykehjem, kjøkken, hjemmesykepleie og praktisk bistand. Virksomheten yter nødvendig helsehjelp, og tjenester etter vedtak fattet av Tjenestekontoret.

Dagsenter: Virksomheten yter ett lovpålagt dagtilbud til personer med demens, i tillegg til ett ikke lovpålagt dagsentertilbud. Dagsentertilbudene gis til dels sammen, og hver for seg med vesentlige bidrag fra frivilligheten. Dagsenter for personer med demens ytes i dag i en omsorgsleilighet. Denne leiligheten begynner å bli for trang til å kunne ta imot alle pasienter og ha plass til nok personell.

Sykehjem: Det er 17 enerom ved Våler sykehjem. Det er i 2021 lagt ned 8 plasser på sykehjemmet. I overgangen var det en periode med overbelegg enkelte døgn. Dette sammenfalt med en periode der det var flere Korona-innleggelser på sykehuset Kalnes, og det var nødvendig å ta pasientene raskt tilbake i kommunen. Med 17 rom, og kun 4 av dem er rehabiliterings- og korttidsplasser, opplever vi at det er her vi kan kjenne på knapphet. Foreløpig har vi ikke vært i en situasjon der vi ikke har kunnet ta imot pasienter. Vi har kun hatt ett overliggerdøgn ved utgangen av august, og det var ikke knyttet til romkapasitet. Vi er kjent med at flere hjemmeboende demente i snar fremtid vil trenge langtidsplass, men det er vanskelig å spå hvordan totalen vil se ut i året som kommer. En omsorgsbolig benyttes også til pasienter som er i behov av et forsterket tilbud. Denne leiligheten betjenes av hjemmetjenesten i samarbeid med sykehjem og sykehjemslege.

Rekruttering av sykepleiere er svært utfordrende. Det er svært mange deltidsstillinger innenfor pleie og omsorg i Våler kommune. Det vil kreve omfattende innsats å gå mot en heltidskultur. Viktig tiltak blir å se på alternative turnusordninger. Utfordringen består i helgehyppighet. Små stillinger og vakante helger gir lavere kvalitet på tjenesten.

I revisjon av kvalitet i sykehjemmet 2019 fremkommer det at kvaliteten i tjenesten oppleves som god. Forbedringspotensialet knytter seg til systemer og rutiner i tjenesten. På et overordnet nivå, jobbes det nå med å få på plass et helhetlig, digitalt internkontrollsystem.

Hjemmesykepleie: Hjemmesykepleien har for tiden flere yngre hjemmeboende demente som forventes å trenge et annet omsorgstilbud i kommende år. Det er behov for en utredning om bemannede boliger for personer med demens eller tilsvarende tilbud. Per i dag mener vi i tillegg til hjemmeboende, å ha pasienter i sykehjemmet som kunne fungert godt i bemannede omsorgsboliger.

Det er en nasjonal føring at velferdsteknologiske løsninger skal tas i bruk for å avlaste de ordinære tjenestene. Det er ikke bærekraftig med tanke på økonomi eller tilgjengelig kvalifisert helsepersonell å yte tjenester slik de tradisjonelt har vært gitt. Det ble i 2021 tilsatt koordinator for å følge opp deltagelsen i Nasjonalt velferdsteknologiprogram (NVP) som kommunen deltar i med samarbeidskommunene Hvaler, Råde og Fredrikstad. Flere teknologier frigjør personell til andre oppgaver der vi ellers kunne vært i behov av økt bemanning. Imidlertid koster det å inneha de ulike teknologiene. Pasientene teknologien passer for, opplever stor nytteverdi gjennom større selvhjulpenhet og uavhengighet, og bedre kvalitet på behandling - for eksempel rett medisin til rett tid.

Rekruttering av sykepleiere samt utfordringen rundt deltidstillinger er utfordrende også i hjemmesykepleien.

Praktisk bistand: Vi har stort fokus på omfang av tjenester som tildeles. Det er også kommet mange nye tilbud og hjelpemidler på markedet, og det er av betydning å forvente at disse tas i bruk. Netthandel, robotstøvsugere med mop-funksjon er eksempler på dette. Gjennom arbeidet med Leve hele livet er det viktig å få frem budskapet rundt ansvar for eget liv.

For hele virksomheten:

Det er nødvendig med årlig førstehjelp/HLR med praktisk bruk av hjertestarter. Personell som kan måtte regne med å havne i situasjoner der førstehjelp og HLR skal måtte utføres er i behov av jevnlig trening for å være kompetente på området. Det er en stor utrygghet i arbeidssituasjon at man ikke mottar denne type trening. Fra publikum vil det også være forventet at helsepersonell har denne kompetansen.

Ansatte i helse- og omsorgstjenestene er blant de yrkesgruppene som er mest utsatt for vold og trusler fra tredjeperson. Arbeidsmiljøloven § 4-3 (4) pålegger arbeidsgiver - så langt det er mulig - å beskytte arbeidstaker mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre. Det er behov for kontinuerlig kursing i forebygging av vold og trusler.

Merknader til driftsbudsjettet

Drift	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Rammeområde helse og velferd	127 052	115 000	121 900

Det er lagt inn økte kostnader til ny BPA (bruker/borgerstyrt personlig assistanse) for 2022. I tillegg har vi lagt inn økning på økte årsverk i legevakt, og fremtidens legevakt. Våler kommunes andel av kostnadene til Generasjon M er lagt inn. Tilskuddet til Fontenehuset foreslås økes med kr. 50 000,-. Helårsvirkning av økt bemanning kjøkken og midler til kortidsutlån hjelpemidler er også lagt inn.

Det er lagt inn økning på grunn av pris og lønnsvekst med 3,0 mill. kroner.

3.4 Selvkost

Ansvarsområde

Generelt

Selvkostområdet avløp må følge Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften) og statens retningslinjer for selvkost H-3/14. Dette betyr at tjenestene som leveres, skal være til selvkost og skal betales av Våler kommunes innbyggere via gebyr.

Retningslinjene legger føringer for hvordan selvkosten/gebyret skal beregnes. Det skal benyttes en kalkylerente som er 5-årig swaprente tillagt 0,5 prosentpoeng når en beregner rentekostnadene for investert kapital (kalkulatorisk (beregnet) rentekostnad). I vedtatt økonomiplan 2021-2024 er det brukt en rente på 1,95 %. Når vi nå skal beregne den kalkulatoriske rentekostnaden for økonomiplanen 2022-2025, er den 5-årige swaprenten satt til 1,75 % for 2022, 1,94 % i 2023, 2,07 % i 2024 og 2,17 % i 2025. Legger vi til 0,5 prosentpoeng utgjør renten 2,25 % for 2022, 2,44 % for 2023, 2,57 % for 2024 og 2,67 % for 2025.

Etter selvkostmetoden skal det legges til grunn en beregnet kapitalkostnad (kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatoriske renter) på all den kapital som anvendes uavhengig av hvordan den er finansiert (gjeld eller egenkapital). Et eventuelt overskudd eller underskudd etter selvkost avregnes mot de bundne selvkostfondene for henholdsvis avløp, vann og feiing. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at et positivt selvkostresultat (overskudd) som hovedregel tilbakeføres til brukerne av selvkosttjenesten innen fem år. Tilsvarende dekkes et underskudd som hovedregel inn senest innen fem år. Selvkostfondene skal således ikke brukes for å finansiere investeringer. Nye investeringer tas med i gebyrgrunnlaget for selvkost fra og med året etter at anlegget er ferdigstilt. Det fremgår av retningslinjene for beregning av selvkost at selvkostprinsippet tar hensyn til tidsriktighet – dvs. at brukerne skal kun betale for tjenester de selv har nytte av, og dagens brukere skal ikke subsidiere bruken til andre generasjoner.

Avløp og avløpshåndtering:

Ledningsnett avløp:

Kommunen har et ledningsnett som er separert, der vi drifter ca. 78 kilometer med avløpsledninger og overvannsledninger, 23 pumpestasjoner og et renseanlegg. Avløpet i Svinndal, blir håndtert av vårt renseanlegg i Svinndal. Avløp fra Kure, Kirkebygden, Texnes/Dammyr og Augerød blir pumpet til Kambo renseanlegg.

Svinndal renseanlegg:

Det er igangsatt et arbeid med å utrede rensekapasiteten i Svinndal. I KST sak 16/21 den 25.03.2021 ble det vedtatt at det skal utredes 2 alternativer med kostnadsoverslag. Alternativene er enten oppgradering av Svinndal renseanlegg eller oppgradering av ledningsnett med overføringsledning Svinndal-Rødsund.

Vann:

Fra og med 1. januar 2022 vil Våler vannverk være kommunalt. Da har man alle muligheter for i større grad enn tidligere å få til en endra bedre samhandling på fagområdet. Vann og avløp er et område det er stort press på i Våler kommune. Etterslepet på å skifte ut dårlige rør og kummer er må reduseres. I tillegg vokser kommunen, noe som igjen fører til økt press på både vanntilførsel og renseanlegget i Svinndal, bl.a. Flere store investeringer innen VA området planlegges i 2022.

Renovasjon:

Renovasjonen håndteres i samarbeid med MOVAR. Samarbeidet fungerer bra.

Feiing og tilsyn i Våler i Østfold

Våler kommune dekkes av et interkommunalt Brann- og redningsvesen - Mossregionen Interkommunale Brann- og redningsvesen MIB. Dette inkluderer også feiing.

Alle eiendommer med skorstein og fyringsanlegg skal ha tilsyn og feiing. Dette er en lovpålagt oppgave, og huseier plikter å gi feieren adgang slik at feiing og tilsyn kan utføres.

Situasjonsbeskrivelse

Det foretas løpende oppgradering av kommunens avløpsrør, kummer og pumpestasjoner. VA saneringsplanen følges så langt det er praktisk og økonomisk forsvarlig, men noen avvik blir det i forhold til at uforutsette hendelser kan oppstå. Vi merker godt en god virkning av å legge nye rør. Dette fører til en betydelig reduksjon av fremmedvann som igjen betyr reduserte rensekostnader.

Det må gjøres en vurdering i forhold til Svinndal renseanlegg. Det kommer en sak om dette til politisk behandling i løpet av 2021.

Våler vannverk SA har frem til 31.12.2021 vært ansvarlig for levering av drikkevann i Våler kommune. Fra og med 01.01.2022 er Våler vannverk SA avviklet og overført til Våler kommune. Våler kommune har startet arbeidet med en gjennomgang av driften av vannverket. En ser at det er store utfordringer i Kirkebygden og har derfor foreslått investeringsmidler for å øke kapasiteten på leveransen slik at en blant annet får godkjent brannvann i dette området. Det er i tillegg foreslått investeringsmidler til rehabilitering/nye vannrør i kommunen.

Feiing og tilsyn av piper gjøres av Mossregionens Interkommunale Brann- og redningsvesen (MIB) som er en sektor i Movar IKS. Når det gjelder Renovasjon så er det det kommunale selskapet Movar IKS som står for dette.

Merknader til driftsbudsjettet

Selvkost	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Avløp	-1 865	-5 000	-2 126
Vann	0	0	-2 582
Feiing	-236	-300	-196

Det er lagt inn midler til gjennomgang av nødvendige oppgraderinger og vurderinger av status på vannledninger, pumper etc. Det er også lagt inn midler til gjennomgang av organiseringen av Vann og avløpsseksjonen i Våler kommune.

Selvkostberegningen viser følgende:

Avløp:

Forslag til økonomiplan 2022-2025 innebærer at gebyrsatsen for avløp holdes uendret i 2022, en økning på 2,7 % i 2023, økning på 1,4 % i 2024 og en økning på 2,0 % i 2025.

Kommunedirektøren foreslår å sette tilkoblingsavgiften for avløp til kr. 12 500,- inkl. mva.

Vann:

Forslag til økonomiplan 2022-2025 innebærer at gebyrsatsen for vann holdes uendret i 2022. Når en får avviklet Våler vannverk og overført eiendeler, gjeld og omløpsmidler, så får Våler kommune en bedre oversikt over gebyrene utover i økonomiplanperioden.

Kommunedirektøren foreslår å sette tilkoblingsavgiften for vann til kr. 12 500,- inkl. mva.

Feiing:

Forslag til økonomiplan 2022-2025 innebærer at gebyrsatsen for feiing i 2022 økes med 2,0 %, økning på 1,4 % i 2023, økning på 2,0 % i 2024 og en økning på 2,3 % i 2025.

Renovasjon:

Movar IKS melder om at gebyrsatsen for renovasjon økes med 8,8 % i 2022.

Merknader til investeringsbudsjettet

Investering Selvkost

	Økonomiplan				Beløp i 1000
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Finansiering
Rehabilitering avløpsnett	6 100	1 300	1 700	1 700	Lån
Nytt/rehabilitering vannledninger/-nett	6 000	6 000	6 000	6 000	Lån
Vann Kirkebygden	6 000	18 000	2 000	0	Lån
Sum investeringer	18 100	25 300	9 700	7 700	

Prosjekt Rehabilitering avløpsnett:

Det er store lekkasjer og innlekkproblemer ved nedbør. Investeringen her senker rensekostnadene og øker sikkerheten i forhold til drikkevannet.

Prosjekt Nytt/rehabilitering vannledninger/nett:

Det er anslått et etterslep på fornying av ledningsnett på vann. Full oversikt får ikke Våler kommune før en har overtatt vannverket. Men det foreslås å legge inn investeringsmidler slik at arbeidet kan iverksettes raskt.

Prosjekt Vann Kirkebygden

Det er foreslått investeringsmidler til vann i Kirkebygden. Dette er viktig arbeid for å forberede seg til ny skole, tilfredsstille kravene til brannvann og ha nok vann til den ventede nybyggingen i Kirkebygden.

4 Bakgrunn og føringer

Rammer og prosess

Handlingsprogrammet 2022 - 2025 er kommuneplanens kortsiktige del. Det skal beskrive en forventet utvikling innen realistiske rammer. Handlingsprogrammet består av økonomiplanen for 2022-2025, samt årsbudsjettet for 2021 (det første året i økonomiplanen).

Handlingsprogrammet er hjemlet i Plan- og bygningsloven, mens lovhjemmelen for økonomiplanen og årsbudsjettet er KommuneLoven. Kommunedirektøren har, med hjemmel i kommuneloven, et selvstendig ansvar for å legge frem et realistisk budsjett i balanse.

På bakgrunn av regjeringens forslag til - og Stortingets behandling av – Kommuneproposisjonen, sendte kommunedirektøren i tidlig i august 2021 ut et rammebrev til kommunalområdene og stabene med retningslinjer for budsjettarbeidet og budsjettammer. Frist for levering av budsjettinnspill var satt til september 2021. Årsaken til at arbeidet ikke startet før skyldes i all hovedsak koronaepidemien som forskjøv hele arbeidet med budsjettet for 2022.

Kommunedirektørens forslag er så utviklet gjennom blant annet:

- Utarbeidelse av konsekvensjustert budsjett
- Separate møter og gjennomganger av budsjettinnspill
- Drøfting i kommunedirektørens ledergruppe.

Prosessen videre:

1. Budsjettforslaget presenteres for kommunestyret den 11. november 2021.
2. Formannskapetets innstillende møte er 18. november 2021.
3. Innstillingen legges så ut til offentlig ettersyn i 3 uker.
4. Kommunestyret gjør endelig vedtak i sitt møte 9. desember 2021.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2022

Statsbudsjettet og det økonomiske opplegget for kommunesektoren

Det kommunale tjenestetilbudet finansieres hovedsakelig av skatt og rammetilskudd. Det er Stortinget som fastsetter nivået på disse overføringene. Kommunale avgifter, gebyrer, eiendomsskatt og brukerbetalinger på kommunale tjenester fastsettes av kommunestyret innenfor gjeldende lover og forskrifter. Kommunene har muligheter til å øke sin handlefrihet gjennom økte inntekter eller reduserte kostnader.

Kommunesektorens inntekter i 2022

I kommuneproposisjonen for 2022 la regjeringen opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 1,7 og 2,6 mrd. kroner. I tråd med etablert praksis regnes veksten i inntektene i utgangspunktet fra anslått nivå på kommunesektorens inntekter i 2021 etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2021. Ekstraordinære bevilgninger i forbindelse med virusutbruddet holdes utenom beregningsgrunnlaget når veksten skal beregnes, slik ekstraordinære bevilgninger vanligvis behandles.

I kommuneproposisjonen for 2022 varslet regjeringen en realvekst i kommunesektorens frie inntekter i 2022 på mellom 2,0 og 2,4 mrd. kroner. Det ble varslet at kommunene ville få mellom 1,6 og 2,0 mrd. kroner av veksten, og at fylkeskommunene ville få 0,4 mrd. kroner. Regjeringen legger nå opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter i 2021 på 2,8 mrd. kroner. Dette tilsvarer en realvekst på 0,5 pst. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 2,5 %.

Frie inntekter

Regjeringen foreslår at veksten i frie inntekter på 2,0 mrd. kroner for sektoren samlet sett. For kommunene utgjør veksten 1,6 mrd. kroner.

Av veksten i frie inntekter til kommunene skal følgende dekkes:

- 100,0 mill. kroner til satsing på barn og unges psykiske helse
- 75,0 mill. kroner til å legge til rette for flere barnehagelærere i grunnbemanningen

Veksten i frie inntekter i 2022 må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen. Beregninger utført av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) viser merutgifter for kommunesektoren i 2022 på 1,2 mrd. kroner som følge av den demografiske utviklingen. Av dette er det anslått at om lag 0,9 mrd. kroner er knyttet til tjenester som finansieres av de frie inntektene. De anslåtte merutgiftene er et uttrykk for hva det vil koste å opprettholde tjenestetilbudet i blant annet skole, barnehage og omsorgstjenesten med uendret standard og produktivitet i tjenestene.

I kommuneproposisjonen for 2022 ble det anslått en vekst i kommunesektorens samlede pensjonskostnader på om lag 0,6 mrd. kroner utover anslått lønnsvekst. Det var større usikkerhet enn vanlig knyttet til anslaget, blant annet som følge av endret reguleringsmetode for løpende pensjoner i 2021 og størrelsen på frigjorte premiereserver som følge av ny offentlig tjenstepensjon og nye regler for samordning av ytelsene fra tjenstepensjonen med ytelsene fra folketrygden. Med oppdaterte beregninger anslås det nå en vekst i de samlede pensjonskostnadene på om lag 0,4 mrd. kroner i 2022.

Kommunesektorens handlingsrom anslås å øke med 0,5 mrd. kroner i 2022. Da er det tatt hensyn til merutgifter som følge av den demografiske utviklingen på 0,9 mrd. kroner, vekst i de samlede pensjonskostnadene på 0,4 mrd. kroner og satsinger finansiert innenfor veksten i frie inntekter på 0,2 mrd. kroner.

Regjeringens budsjettopplegg innebærer at kommunesektoren får økt handlingsrom, men det er fortsatt nødvendig å prioritere og sikre god ressursbruk. Det gjennomføres i dag et betydelig omstillings- og effektiviseringsarbeid i kommunesektoren, og bedre organisering av tjenestene kan frigjøre midler som vil styrke handlingsrommet ut over veksten i frie inntekter.

Kommunenenes handlingsrom:	Mrd. Kroner
<i>Vekst i frie inntekter</i>	2,0
- merkostnader til demografi	-0,9
- merkostnader pensjon	-0,4
- satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,2
Økt handlingsrom	0,5

I neste tabell er realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2021 på rundt 1,7 mrd. kroner dekomponert:

	Mrd. kroner
Frie inntekter	2,0
Frie inntekter knyttet til endringer i oppgaver ¹	0,1
Øremerkede tilskudd	1,1
Gebyrinntekter	0,5
Realvekst samlede inntekter	3,8

1) Disse midlene bevilges som frie inntekter, men regnes ikke med i veksten i frie inntekter siden midlene er knyttet til endringer i pålagte oppgaver. Midlene medregnes i veksten i de samlede inntektene.

Budsjet 2022 | Økonomiplan 2022-25

Øremerkede tilskudd økes med netto 1,1 mrd. kroner. Dette må ses i sammenheng med blant annet videreføring av tilskudd for at personer uten vitnemål kan fullføre videregående opplæring, midler til utrulling av fritidskort og tilskudd til vedlikehold, fornying og forbedring av fylkesveinettet.

Detaljert anslag på frie inntekter:

	Mill. kr. Nominelle priser ¹								
	Kommunene ²			Fylkeskommunene ²			Kommunesektoren i alt		
	2021 ³	2022	Pst. endr.	2021 ³	2022	Pst. endr.	2021 ³	2022	Pst. endr.
Skatter i alt	203 300	203 465	0,1	38 800	38 600	-0,5	242 100	242 065	0,0
<i>Herav skatt på inntekt og formue</i>	<i>188 400</i>	<i>188 300</i>	<i>-0,1</i>	<i>38 800</i>	<i>38 600</i>	<i>-0,5</i>	<i>227 200</i>	<i>226 900</i>	<i>-0,1</i>
Rammetilskudd ⁴	144 321	149 278	3,4	38 404	40 083	4,4	182 726	189 361	3,6
Sum frie inntekter	347 621	352 743	1,5	77 204	78 683	1,9	424 825	431 426	1,6

¹ Pris- og lønnsveksten i kommunesektoren i 2022 (deflator) er anslått til 2,5 pst.

² Oslo er delt i en kommunedel og en fylkeskommunedel.

³ Anslag på regnskap korrigert for oppgaveendringer og virkninger av koronapandemien,

⁴ Omfatter ikke midler bevilget på kap. 571, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Fra 2020 til 2021 er det på landsbasis en nominell vekst i kommunenes frie inntekter på 1,5 prosent (fra anslag på regnskap). Kommunene i Viken anslås samlet sett å få en nominell vekst i de frie inntektene på 1,7 prosent.

Med en kommunal deflator for 2022 beregnet til 2,5 % har de fleste kommunene en realnedgang. Årsak til ulik utvikling er demografiske endringer og utslag gjennom kostnadsnøkler og tilskudd.

Pris- og lønnsvekst (kommunal deflator)

Pris og lønnsvekst for kommunesektoren for 2022 er anslått til 2,5 %, herav lønn 3,2 % og vareinnsats 1,6 %.

Prosent

	Anslag RNB 2021	Anslag 2021 i statsbudsjettet for 2022	Anslag 2022
Deflator	2,7	3,3	2,5
Herav lønnsvekst	2,7	2,8	3,2

Deflator har to funksjoner:

- Historisk beregning av faktisk realvekst (regnskapsdeflator)

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

- Kompensasjon for anslått pris- og lønnsvekst i statsbudsjettet (budsjettdeflator)

Deflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet (FIN) i forbindelse med statsbudsjettet. Deflator består av en delindeks for lønnsvekst og en delindeks for kjøp av varer og tjenester.

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

- Rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren den grad de øker i takt med lønnsveksten. Dersom pensjonskostnadene øker mer (eller mindre) enn lønnsveksten, fanges ikke dette opp av budsjettdeflatoren.
- Demografikostnader

Disse kostnadselementene må dekkes av veksten i frie inntekter.

Våren 2022 vil den endelige skatteinntangen og lønns- og prisveksten i 2021 være kjent.

Skatteøren 2022

Den kommunale skatteøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere tilfaller kommunesektoren.

	Prosent	Endring fra 2021 (pst.poeng)
Kommunene	10,95	-1,20
Fylkeskommunene	2,40	-0,30

Det er en langvarig praksis for at skatteørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 pst. av kommunenes samlede inntekter.

I 2022 ventes det relativt høy vekst i skattegrunnlagene på grunn av gode vekstutsikter for norsk økonomi.

Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2022 bygger blant annet på 1,4 prosent sysselsettingsvekst og 3,0 prosent lønnsvekst fra 2021 til 2022.

I statsbudsjettet foreslår den kommunale skatteøren redusert med 1,2 prosentpoeng til 10,95 %. Den fylkeskommunale skatteøren foreslås redusert med 0,30 prosentpoeng til 2,4 %. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter i 2022.

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 226,9 mrd. kroner i 2022, en nominell reduksjon på 0,1 % fra 2021.

Utgiftsutjevningen 2022 – bruk av regnskapstall fra 2019

For at inntektssystemet skal fange opp utgiftsbehovet i kommunene, legges bl.a. oppdaterte kriteriedata og siste tilgjengelige regnskapstall til grunn i utgiftsutjevningen.

Siste tilgjengelige regnskapsår i KOSTRA/SSB er 2020. Dette året er preget av koronapandemien med ekstraordinære overføringer og endret aktivitet mellom de ulike sektorene i kommunene. Når vi nå skal tilbake til en mer normal situasjon i 2022, vil regnskapstall fra 2020 gi et mindre korrekt bilde av utgiftsbehovet i kommunene.

Det tas derfor utgangspunkt i regnskapstall for 2019 i utgiftsutjevningen for 2022. Nærmere bestemt gjelder det hvor mye hver sektor skal utgjøre i kostnadsnøkkelen, og det gjelder samlet utgiftsbehov, dvs. størrelsen på utgiftsutjevningen.

Når det gjelder sektorandelene i kostnadsnøkkelen, tas det utgangspunkt i netto driftsutgifter fra 2019 til hver av sektorene i kostnadsnøkkelen. Det tas så hensyn til oppgaveendringer, korreksjoner o.l. 2020-2022, som ikke inngår i regnskapstallene for 2019.

Når det gjelder samlet utgiftsbehov, tas det også utgangspunkt i netto driftsutgifter fra 2019 til de sektorene som inngår i utgiftsutjevningen. Samlede netto driftsutgifter for 2019 framskrives så med veksten i frie inntekter 2019-2022 (ikke oppgavekorrigert vekst).

Skjønnsmidler for Oslo og Viken

Kommunene i Oslo og Viken er tildelt 121,0 mill. kroner for 2022. Nivået er dermed uendret. I takt med utfordringsbildet i regionen holder vi tilbake en større andel av skjønnsmidlene for 2022, slik at vi kan følge utviklingen tett for de mest utsatte kommunene. Dette har da medført at nesten alle kommuner har fått redusert sin skjønnsramme.

Skjønnsrammen på 121,0 mill. kroner fordeler seg slik:

- 75,0 mill. er fordelt gjennom statsbudsjettet for 2022
- 46,0 mill. holdes tilbake til senere fordeling i løpet av 2022

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

De tilbakeholdte midlene skal brukes på kommunale innovasjons- og fornyings prosjekter, uforutsette og ekstraordinære økonomiske utfordringer som måtte oppstå i løpet av året og vesentlige økonomiske konsekvenser knyttet til barnevernsreformen.

Vi ser for oss at søknads- og fordelingsprosessen med prosjektskjønn gjennomføres på våren. Vi tar sikte på en søknadsfrist til 1. mars 2022.

Utgiftskrevende forhold som oppstår i løpet av året kan meldes inn løpende, men kan påregnes å bli behandlet i løpet av høsten.

Barnevernsreformen

Stortinget har vedtatt en barnevernsreform fra 2022, som blant annet gir kommunene økt faglig og økonomisk ansvar. Som kompensasjon for det økte finansielle ansvaret økes rammetilskuddet til kommunene med 1 310,0 mill. kroner i 2022. Av dette fordeles 655,0 mill. kroner etter delkostnadsnøkkelen for barnevern, mens 655,0 mill. kroner fordeles særskilt i en overgangsperiode på to år basert på kommunenes bruk av barnevernstiltak før reformen (regnskapsåret 2020). Beløpet i 2022 er lavere enn anslått i kommuneproposisjonen for 2022, noe som skyldes oppretting av en feil i beregningsgrunnlaget. Den varige effekten på 2,1 mrd. kroner som ble varslet i kommuneproposisjonen, endres ikke.

Stortinget har vedtatt nye krav om relevant utdanning for ansatte i barnevernet, jf. Prop. 133 L (2020–2021) Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernsloven. Kravene trer i kraft i 2022, med en implementeringsperiode på ti år. Merknadene er anslått til 440,0–610,0 mill. kroner fra 2031. For 2022 foreslås det at rammetilskuddet til kommunene økes med 52,5 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Som en følge av barnevernsreformen, foreslås det å innlemme det øremerkede tilskuddet til stillinger i de kommunale barnevernstjenestene på kap. 854, post 60 i rammetilskuddet til kommunene. Rammetilskuddet økes med 841,0 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern.

Endringer i fordelingen til den enkelte kommune ved en innlemming vil inngå i grunnlaget for inntektsgarantiordningen (INGAR).

Reformen gir større utslag for enkelte kommuner, avhengig av deres bruk av barneverntiltak. Vi har tatt hensyn til denne saken når størrelsen på de tilbakeholdte skjønnsmidler for 2022 er fastsatt på 46,0 mill. kroner. Statsforvalteren ønsker en dialog med de kommunene som forventer å tape på omleggingen. For å få en best mulig oversikt for en evt. tildeling av skjønnsmidler trenger vi gode beregninger på effektene for den enkelte kommune.

Ressurskrevende tjenester

Kommunene har ansvaret for å gi helse- og omsorgstjenester til dem som har krav på dette i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven. Tjenestene finansieres i hovedsak gjennom kommunenes frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd). Behovet for ressurskrevende tjenester varierer betydelig mellom kommuner. Det har foreløpig vært vanskelig å finne objektive kriterier i inntektssystemet som kan fange opp denne kostnadsvariasjonen.

Utbetalingene i 2021

Det ble betalt ut 955,0 mill. kroner mindre enn budsjettet for 2021.

Reduksjon i pensjonspremiene og en termin med lavere arbeidsgiversats i 2020 er bakgrunnen for nedgangen i kommunenes utgifter og refusjonskrav. Effekten er anslått til om lag 1,1 mrd. kroner.

Det betyr at den underliggende veksten fortsatt er sterk.

Kutt på 300 mill.

Det har vært en svært sterkt underliggende vekst i ordningen for ressurskrevende tjenester siden den ble innført i 2004. Da var utbetalingene på 1,5 mrd. kroner, mens det i budsjettet for 2022 bevilges nærmere 12,0 mrd. kroner. Kompensasjonsgraden beholdes uendret på 80 prosent.

Det foreslås en innstramming ved å øke innslagspunktet med 50 000 kroner utover lønnsveksten. Innslagspunktet foreslås økt til 1 520 000,- kroner. Dette er en innstramming tilsvarende 300,0 mill. kroner og vil påvirke kommunenes budsjetter allerede for 2021.

Innstrammingen vil i utgangspunktet ikke påvirke tjenestetilbudet til mottakerne, da de vil ha rettigheter etter blant annet helse- og omsorgstjenesteloven.

Tilleggskompensasjon til mindre kommuner med høye utgifter

I regionen vår gjelder dette foreløpig kun Rollag kommune.

Fra 2022 foreslås det å gå over fra en fordeling via skjønnsmidlene til en øremerket ordning.

55,0 mill. kroner vil bli fordelt av Helsedirektoratet til kommunene sammen med den ordinære utbetalingen i toppfinansieringsordningen i juni 2022.

Det foreslås følgende kriterier for at kommuner skal kvalifisere for tilskuddet:

- har færre enn 3 200 innbyggere,
- har høye utgifter til ressurskrevende tjenester og
- har gjennomsnittlige skatteinntekter de siste tre årene som er lavere enn 120 prosent av landsgjennomsnittet.

Med høye utgifter til ressurskrevende tjenester menes den delen av innrapporterte nettoutgifter i toppfinansieringsordningen som er "egenandeler" for kommunene.

De kommunene som oppfyller de ovennevnte kriteriene, får kompensert for 80 prosent av utgiftene/egenandelene over en terskelverdi per innbygger. Terskelverdien er anslått til 6 200 kroner per innbygger, men vil bli tilpasset rammen til bevilgningen i forbindelse med utbetalingene i juni 2022.

Aktuelle saker av betydning for kommunene

Ny oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet – avvikling av forsøk

Som følge av at forsøket med ny oppgave- og ansvarsdeling i barnevernet avsluttes når barnevernsreformen trer i kraft fra 2022, tilbakeføres 40,0 mill. kroner fra rammetilskuddet til kommunene til Barne- og familiedepartementets budsjett. Kommunene i forsøket, Alta og Færder, tildeles en engangsbevilgning i 2022 på hhv. 9,6 og 10,8 mill. kroner som fordeles særskilt (tabell C) i tillegg til kompensasjonen som følger av barnevernsreformen. Formålet er å lette overgangen fra forsøksdeltakelsen. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2021) for Barne- og familiedepartementet.

Inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 3.–4. trinn – helårseffekt av endring i 2021

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2021 ble det besluttet å utvide den nasjonale ordningen med inntektsgradert foreldrebetaling i SFO til 3.– 4. trinn fra skoleåret 2021/2022. Rammetilskuddet til kommunene ble økt med 25,0 mill. kroner som kompensasjon. Endringen får helårseffekt i 2022, og rammetilskuddet blir derfor økt med ytterligere 35,9 mill. kroner som fordeles etter delskostnadsnøkkelen for grunnskole. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Kapitaltilskudd til private barnehager

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2020–2021) for Kunnskapsdepartementet vedtok Stortinget å videreføre satsene for kapitaltilskuddet til private barnehager nominelt på samme nivå i 2021 som i 2020, i utgangspunktet for første halvår 2021. Ved behandlingen av Prop. 195 S (2020–2021) vedtok Stortinget at satsene også skulle videreføres på 2020-nivå i andre halvår 2021. Økningene i rammetilskuddet som kompenserte for den midlertidige videreføringen av kapitaltilskuddet i 2021, korrigeres ut i 2022. Rammetilskuddet reduseres derfor med 265,7 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Pensjon i private barnehager – redusert tilskudd og skjermingsordning Kunnskapsdepartementet foreslår å redusere pensjonspåslaget til private barnehager fra dagens nivå på 13 pst. til 11 pst. fra 1. januar 2022. For å gi barnehager med mindre økonomisk handlingsrom noe bedre tid til å tilpasse seg inntektsbortfallet opprettes en ny overgangsordning for enkeltstående barnehager. Samlet sett innebærer dette at kommunene får lavere utgifter til private barnehager. Rammetilskuddet reduseres derfor med 206,9 mill. kroner. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Økonomisk tilsyn med private barnehager

Ansvar for å føre økonomisk tilsyn med private barnehager skal etter planen overføres fra kommunene til det nyopprettede nasjonale tilsynet i Utdanningsdirektoratet fra 1.1.2022. Det foreslås derfor å overføre 5 mill. kroner fra rammetilskuddet til kommunene til kap. 231, post 21 på Kunnskapsdepartementets budsjett. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

En ekstra skoletime naturfag i grunnskolen

Det innføres en ekstra time naturfag i grunnskolen fra skoleåret 2022/2023. Kommunesektoren kompenseres gjennom en økning i rammetilskuddet på 99,8 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet.

Basistilskudd til fastleger – helårseffekt av endring i 2021

I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021 ble rammetilskuddet til kommunene økt med 75,0 mill. kroner som kompensasjon for en økning av basistilskuddet til fastleger under knekkpunktet fra 1. juli 2021. Som kompensasjon for helårseffekten økes rammetilskuddet med ytterligere 77,1 mill. kroner i 2022. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Basistilskudd til fastleger – økning i 2022

Det foreslås at basistilskuddet til fastleger økes ytterligere i 2022. Som kompensasjon økes rammetilskuddet med 51,0 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger

Helse- og omsorgsdepartementet sendte i juli 2021 på høring et forslag om endringer i pasientjournalloven mv. som legger det rettslige grunnlaget for målet Én innbygger – én journal. Forslaget innebærer blant annet en plikt for kommuner til å betale for kostnadene til forvaltning og drift av helsenettet, inkludert grunndata og helseID, og kjernejournal, e-resept og helsenorge.no. Kommunene kompenseres for eksisterende kostnader til forvaltning og drift av løsningene, men må bidra til å dekke kostnadsveksten fra 2021 til 2022. Kommunenes betaling for medlemsavgiften til helsenettet kompenseres fullt ut i 2022. Som følge av dette økes rammetilskuddet med 322,2 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 701, post 70 og 72 på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger – kompensasjon

Det foreslås å innføre en felles dagsats for tiltakspenger tilsvarende minste sats for dagpenger fra 1. januar 2022. Det legges til grunn at tiltakspengemottakere som allerede mottar supplerende sosialhjelp, vil motta mer sosialhjelp når tiltakspengene reduseres. Som kompensasjon for dette økes rammetilskuddet med 69,0 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Arbeids- og sosialdepartementet.

Rusreformen

Ved Stortingets behandling av Prop. 92 L (2020– 2021) Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og straffeloven m.m. (rusreform – opphevelse av straffansvar m.m.) ble det vedtatt å opprette rådgivende enheter i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Enhetene skal møte personer når oppmøte for enheten er satt som vilkår for en bestemt strafferettslig reaksjon, herunder gjennomføre ruskontroll etter straffeloven § 37 første ledd bokstav d, dersom det er satt som vilkår. Kommunene kompenseres for etablering av enhetene gjennom en økning i rammetilskuddet på 100,0 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Barnekoordinator

Som en del av Likeverdsreformen blir det innført en lovfestet rett til barnekoordinator. Helårsvirkningen for kommunene er anslått til 180,0 mill. kroner, tilsvarende om lag 280 koordinatorstillinger. Det legges opp til ikrafttredelse fra 1. august 2022. I 2022 kompenseres kommunene gjennom en økning i rammetilskuddet på 100,0 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Ressurskrevende tjenester – finansiering av tilleggskompensasjon

Fra 2022 etableres det en ekstra kompensasjon, i tillegg til det ordinære toppfinansieringstilskuddet, til enkelte mindre kommuner som har spesielt høye utgifter til ressurskrevende tjenester. Tilskuddet er finansiert ved et trekk i innbyggertilskuddet til alle kommuner på i alt 55,0 mill. kroner. Se nærmere omtale under kap. 575 Ressurskrevende tjenester, post 61.

Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenesten

Som følge av at forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenesten foreslås avviklet fra 2022, tilbakeføres 2 116,1 mill. kroner fra kap. 761, post 65 på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til kap. 571, post 60. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2021–2022) for Helse- og omsorgsdepartementet

Differensiert arbeidsgiveravgift

Nytt virkeområde for differensiert arbeidsgiveravgift (DA) skal gjelde fra 1. januar 2022. Dette medfører endringer i soner for arbeidsgiveravgift for 11 kommuner, inkl. gamle kommuner som er del av nye kommuner. Provenyvirkning samlet sett for de aktuelle kommunene som arbeidsgivere er redusert avgift på 2,6 mill. kroner i 2022. For at avgiftsendringen skal være nøytral for kommunene samlet sett, reduseres rammetilskuddet med tilsvarende beløp. Den enkelte kommune som får endret avgiftssats i 2022, får full kompensasjon eller trekk i rammetilskuddet i 2022, basert på hvordan avgiftsendringen slår ut. Dette skjer gjennom en særskilt fordeling (tabell C) i innbyggertilskuddet. Nytt avgiftsnivå fases deretter inn ved at kompensasjon eller trekk trappes ned over seks år. Dette er i samsvar med ny periode for DA-ordningen.

5 Drifts- og investeringsbudsjett

5.1 Økonomiske rammer

Prisstigning og lønnsvekst

Økonomiplanen er satt opp i faste priser (2021-kroner). Årlig pris- og lønnsvekst i kommunesektoren er på 2,5 %, herav 3,2 % i forventet lønnsvekst.

Våler kommune budsjetterer pensjonsutgifter med 15,0 % av lønn i perioden, med unntak for undervisningspersonell der premien er satt til 11,8 %. Pensjonspremien vil variere betydelig år for år. Lønnsoppgjør, trygdeoppgjør, antall uføretrygdete og kapitalmarkedet er viktige faktorer som påvirker.

Finansielle inntekter og utgifter

Aksjeutbytte fra Østfold Energi AS er budsjettert med 800 000,-. Det er (som tidligere) verken budsjettert gevinst eller tap på finansielle instrumenter.

Renteinntekter er basert på gjennomsnittlig inntestående i bank.

Deler av Våler kommunes låneportefølje er knyttet opp mot 64,7 % pt. rente (nominell rente), 11,2 % 3 mnd. NIBOR-rente, 8,3 % grønn pt. rente og 15,9 % fast rente. Nominell rente (pt. rente) er på 1,3 %, Fastrenten er 2,4 %, 3 mnd. Nibor er 1,1 % og grønt lån er 1,2 %.

Norges Banks styringsrente er nå på 0,25 %. Hvordan markedsrentene endrer seg har ikke alltid direkte sammenheng med Norges Banks styringsrente. Markedsrentene påvirkes også av mange andre faktorer og vil ikke nødvendigvis følge Norges Banks renteutvikling slavisk.

I økonomiplanen har kommunedirektøren benyttet Kommunalbankens anbefalte rentekurve for lån. Den bygger på Norges Banks anslag på Nibor (styringsrenten tillagt pengemarkedspåslaget), samt siste prognose på pengemarkedsrenten fra Statistisk Sentralbyrå tillagt Kommunalbankens margin over Nibor. Kommunalbankens anbefalte renter er for 2022 på 1,7 %, 2023 2,18 %, 2024 2,38 % og 2025 2,41 %.

Frie inntekter

Skatt og rammetilskuddet er i utgangspunktet ført opp med prognosebeløpet som er angitt for Våler i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2022.

	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
RAMMETILSKUDD FRA STATEN	157 057 000	159 000 000	165 000 000
INNTEKSTSUTJEVNING		21 000 000	17 000 000
SKATT PÅ INNTekt OG FORMUE	145 443 000	156 000 000	165 000 000
SUM FRIE INNTEKTER	302 500 000	336 000 000	347 000 000

Norske kommuner får hovedtyngden av sine inntekter bestemt gjennom det kommunale inntektssystemet. Prinsippet som ligger til grunn for dette systemet er å sikre at alle kommuner i prinsippet har økonomisk evne til å gi sine innbyggere et likeverdig tilbud når det gjelder sentrale velferdstjenester uavhengig av kostnadsstruktur eller inntektsnivå.

Nivået for Våler kommunes skatteinntekter er i budsjettet for 2022 på 84,2 % av landsgjennomsnittet.

Det ordinære rammetilskuddet tar utgangspunkt i et innbyggertilskudd som fordeles med et likt beløp per innbygger. Innbyggertilskuddet korrigeres videre for utgiftsutjevning, beregnet etter såkalte objektive kriterier, kostnadsnøkler. Etter disse «objektive kriterier» betraktes Våler som en middels lett / tung-dreven kommune.

Gebyrer

Gitt vedtak i henhold til kommunedirektørens forslag vil husholdningene få følgende endringer i sine gebyrer (se side xx):

- Avløp, variabelt per kubikkmeter holdes uendret fra 2021 med kr. 39,90 inkl. mva.
- Avløpsgebyr, fast avgift holdes uendret fra 2021 med kr. 2 625,- inkl. mva.
- Tilknytningsavgift avløp reduseres fra kr. 26 250,- inkl. mva. til kr. 12 500,- inkl. mva.
- Vann, variabelt per kubikkmeter holdes uendret fra 2021 med kr. 18,- inkl. mva.
- Vanngebyr, fast avgift holdes uendret fra 2021 med kr. 1 500,- inkl. mva.
- Tilknytningsavgift vann settes til kr. 12 500,- inkl. mva.
- Kontrollavgift holdes uendret fra 2021 med kr. 1 040,- inkl. mva.
- Feiing økes med 2,0 % fra kr. 725,- til kr 740,- inkl. mva.
- Husholdningsrenovasjon økes med 8,8 %.
- Slamtømming økes med 17,3 %.

5.2 Budsjetter

Konsekvensjustert budsjett

Konsekvensjustert budsjett 2022 (en videreføring av aktivitetene i 2021 korrigert for lønnsøkning og sentrale og lokale vedtak med økonomiske konsekvenser) i tillegg til budsjettavlastende og budsjettbelastende tiltak, gir dette et positivt netto driftsresultat på 3,8 mill. i 2022.

For økonomiplanperioden gir konsekvensjustert budsjett følgende netto driftsresultater (justert for resultat selvkost):

	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025
Netto driftsresultat	6 100 000	9 600 000	3 500 000	2 700 000

Samlet for økonomiplanperioden gir dette et positivt netto driftsresultat på 21,9 mill.

I tabellene som følger viser budsjettbelastende og budsjettavlastende tiltak. Det er viktig for kommunedirektøren å understreke at tiltak som er satt opp her, og som er listet som et og et tiltak, i stor grad er tiltak som henger sammen og som er avhengige av hverandre.

Økonomiplanoversikt endring i budsjetttramme 2022-2025

	2022	2023	2024	2025
Vedtatt budsjetttramme 2020 videreført	335 000	334 300	333 900	333 900
<i>Konsekvensjustert for politiske vedtak etc.</i>				
Lønns og prisjustering	8 000	8 000	8 000	8 000
Budsjett til stortingsvalg 2021 og kommune-/fylkesvalg 2023	-232	235		240
Konsekvensjustert budsjetttramme 2021-2024	342 768	342 535	341 900	342 140
Endring budsjett basert på deflator				
Kutt Oppvekst og kultur	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Kutt Helse og velferd	-850	-850	-850	-850
Forslag tillegg Helse og velferd	4 750	5 850	7 850	9 850
Forslag tillegg Oppvekst og kultur	5 532	11 265	15 900	19 660
Forslag tillegg Mljø og teknikk	0	1 000	2 000	2 500
Forslag tillegg Kommunedirektørens stab	1 300	1 500	1 700	1 900
Forslag tillegg stab HR og adm.	2 000	1 600	2 000	2 300
Forslag tillegg stab økonomi/it	2 000	1 500	1 800	2 200
Sum forslag til kutt og tillegg	11 732	18 865	27 400	34 560
Sum budsjetttramme 2021-2024, Kommunedirektørens forslag	354 500	361 400	369 300	376 700

Budsjettavlastende tiltak drift

Kommunedirektøren har valgt å iverksette budsjettavlastende tiltak slik:

	2022	2023	2024	2025
Helse og velferd				
Redusert kjøp av vikartjenester	-250	-250	-250	-250
Generelt kutt, tjenester som er avsluttet	-600	-600	-600	-600
Økt rustilskudd	-157	0	0	0
Oppvekst og kultur				
Reduserte fellesutgifter	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Generell kutt og omfordeling av budsjettmidler innenfor kommunalområdet	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum totalt budsjettavlastende tiltak	-4 007	-3 850	-3 850	-3 850

Budsjettbelastende tiltak drift

Kommunedirektøren ser behov for de nedenstående budsjettbelastende tiltak i økonomiplanen

	2022	2023	2024	2025
Helse og velferd				
Ny BPA-brukerstyrt personlig assistanse	3 200	3 200	3 400	3 600
Fremtidens legevakt	450	470	500	550
Økt årsverk på legevakt	250	273	300	350
Generasjon M	345	345	365	400
Økt tilskudd Fontenehuset	50	50	50	50
Korttidsutlån hjelpemidler	310	320	350	400
Økt bemanning kjøkken helårsvirkning	302	342	350	400
Økt behov for ansatte		850	2 535	4 100
Oppvekst og kultur				
Nye ansatte	2 032	2 300	2 500	2 800
Tilskudd private barnehager	3 500	3 700	3 900	4 100
Økning ressurskrevende elever, skyssutgifter skole		4 000	6 000	7 000
Økte kostnader barnevern		1 265	1 532	2 500
Økte utgifter barnehage			1 968	2 100
Økte kostnader felles skole				1 160
Miljø og teknikk				
Økte kostnader vedlikehold		1 000	2 000	2 500
Kommunedirektørens stab kommunale planer				
Konsulentttjenester utarbeidelse av sentrumsplan	1 100	0	0	0
Juridisk bistand	200	200	200	200
Rammeavtale bistand utarbeidelse planer generelt		1 000	1 000	1 000
Fellesutgifter komunedirektør		300	500	700
Stab HR og adm.				
Økte utgifter IT-sky leie	800	800	1 000	1 200
Kostnader til lederutviklingsprogram for ledere	800			
Økte kostnader bemanning	400	800	1 000	1 100
Stab økonomi/it				
Ny ansatt som er overført fra Våler vannverk	1 000	1 000	1 100	1 200
Innføring av helhetlig Internkontrollsystem	1 000			
Økte kostnader til skytjenester		500	600	700
Generelt vedlikehold/ny systemer			100	300
Sum totalt budsjettbelastende tiltak	15 739	22 715	31 250	38 410

5.3 Investeringer

Investering stab økonomi, innkjøp og IT

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	
Digitalisering/IKT-utstyr	3 600	3 600	4 000	4 000	Lån
Sum	3 600	3 600	4 000	4 000	

Investering Miljø og teknikk

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	
Utstyr, transportmidler, maskiner	500	500	500	500	Lån
Rehabilitering veier, bruer	500	500	500	500	Lån
Rehabilitering kommunale bygg	1 000	1 000	1 000	1 000	Lån
Sum	2 000	2 000	2 000	2 000	

Ny Kirkebygden skole

Beløp i 1000

	Kostnads- ramme	Økonomiplan				Finansiering
		Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	
Ny Kirkebygden skole	400 000	10 000	80 000	150 000	150 000	Lån
Sum investeringer		10 000	80 000	150 000	150 000	

Kommunedirektøren stab

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	
Strategisk eiendomskjøp	10 000				Lån
Sum investeringer	10 000	0	0	0	

Investering Selvkost

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Finansiering
	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	
Rehabilitering avløpsnett	6 100	1 300	1 700	1 700	Lån
Nytt/rehabilitering vannnett	6 000	6 000	6 000	6 000	Lån
Vann Kirkebygdne	6 000	18 000	2 000	0	Lån
Sum investeringer	18 100	25 300	9 700	7 700	

5.4 Resultat

Kommunedirektørens forslag innebærer følgende netto driftsresultat i perioden:

	2022	2023	2024	2025
Netto driftsresultat	-6 100	-9 600	-3 500	-2 700
Netto resultatgrad av sum driftsinntekter	1,3 %	2,1 %	0,8 %	0,6 %

Beregningen av netto driftsresultat er justert i forhold til selvkost. Selvkost er tatt ut, da selvkost dekkes av innbyggerne fullt ut.

Driftsnivået/tjenesteomfanget ligger over TBUs anbefalte resultatgrad på minimum 1,8 % for året 2023. For året 2024 og 2025 blir resultatgraden henholdsvis 0,8 % og 0,6 % %. Hovedårsaken er at finanskostnadene til bygging av ny kirkebygdne skole slår inn.

5.5 Langsiktig lånegjeld og fond

Langsiktig lånegjeld

Gitt vedtak i henhold til kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan vil Våler pr 31.12 de respektive årene ha langsiktig lånegjeld som skal dekkes av frie inntekter (lånegjeld selvkost og Husbank til videreutlån er ikke med) i henhold til nedenstående tabell. Tabellen viser at vi har en gjeldsgrad for 2022 som er 54 %, 2023 er den 65,2 %, 2024 er den 91,9 % og for 2025 er den 108,95 %. Årsaken til de store endringene utover økonomiplanperioden er byggingen av nye Kirkebygden skole.

	2022	2023	2024	2025
Gjeld (1 000kr)	247 420	309 920	444 420	539 320
Gjeld i prosent av sum driftsinntekter	54,0 %	65,2 %	91,9 %	108,95 %

Fond

Faktisk fondsbeholdning, under samme forutsetning som ovenfor, vil pr 31.12 de respektive år være i henhold til nedenstående tabell.

	2022	2023	2024	2025
Disposisjonsfond (1 000kr)	61 735	71 335	74 835	77 535
I prosent av sum driftsinntekter	13,5 %	15,0 %	15,5 %	15,7 %

Størrelsen på disposisjonsfondet ligger på et tilfredsstillende nivå i hele planperioden. Den gode beholdningen gir sikkerhet for uforutsette negative endringer.

Kommunedirektørens forslag

1. Tallbudsjettet vedtas slik det framgår av oppstillingene / oversiktene:
Budsjettskjema 1 A og 1 B, Budsjettskjema 2 A og B.
2. Fra 1.1.2022 justeres satsene for foreldrebetaling i kommunale barnehager slik:
 - 2.1. hel plass kr 3 315,- per mnd. (kr 3 230,- per mnd. i 2021)
 - 2.2. delt plass, 3 dager pr. uke kr 2 310,- per mnd. (kr 2 250,- per mnd. i 2021)

Moderasjonsordningen gir reduksjonen i foreldrebetalingen for det andre barnet på 30%, og for det tredje barnet og oppover på 50%

Fra 1.1.2022 justeres satsene for matpenger slik:

- 2.3. matpenger, hel plass kr 425,- per måned., 3 dager per uke kr. 260,- per måned.

3. Fra 1.8.2022 justeres satsene for foreldrebetaling i skolefritidsordningene (SFO) som følger:

Plasstype	Opphold	Kost
Helårsplass 100 %	2 880,-	200,-
Skoleårsplass, hel dag	2 304,-	160,-
80% plass, fire dager helår	2 304,-	160,-
60 % plass, tre dager helår	1 728,-	120,-
40% plass, to dager helår	1 152,-	80,-
Morgenplass, skoleår	1 100,-	0,-
Kjøp av enkelt dager	250,-per dag	10,- per dag
For barn med særskilte behov vil SFO være gratis fra 5. - 7. trinn.	0,-	200,-

Ved henting av barn etter avslutning av den daglige åpningstiden i ordningen kan det faktureres tilleggsbetaling på kr. 175,- per påbegynt time.

For søsken som har samme bostedsadresse gis det moderasjon på 25 % av ordinær betaling fra og med barn nr. 2, og tildeles det/de søsken med den største SFO-plassen

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

4. Kulturskole

Priser 2022 Vålerelever

Brukerbetaling	2022
MUSIKK: kjerneprogram (25 min)	3600
MUSIKK: fordypning (40 min)	5400
MUSIKK: fordypning (50 min)	6500
MUSIKK - instrumentleie	600
MUSIKKTEATER kjerneprogr. KLAPP	3400
MUSIKKTEATER fordypning APPLAUS	4000
TEATER kjerneprogram	3400
TEATER fordypning	3700
VISUELLE FAG kjerneprogram	3400
VISUELLE FAG fordypning	3700
Materialavgift visuelle fag	500
Materialavgift keramikk	500
Barnekor (60 min)	3400
Barnedans (45-60 min)	3400
Kulturmix (breddetilbud)	3000
søskenmoderasjon	20%
Moderasjon per disiplin	20%

5. Fra 1.1.2022 justeres de årlige festeavgiftene på kirkegårdene slik:

- 5.1. Grav: kr 240,- (kr 230 i 2021)
- 5.2. Engangssum for å ligge i navnet minnelund på kr 5 200,- (5 000,- i 2021)

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

6. Fra 1.1.2022 fastsettes prisen ved utleie av Vålerhallen, til andre formål enn trening av barn og unge under 20 år i regi av lokale lag og foreninger, til kr 465,- per time (kr 450,- i 2021) for hel hall.

Ved leie av 1/3 og 2/3 hall reduseres leiesatsen forholdsmessig.

7. Fra 1.1.2022

7.1. Salene i Herredshuset skal ikke leies ut

7.2. Grendesalen i Kirkebygden barnehage fra kr 3 500,- til kr 3 650,- (skal ikke leies ut inntil videre)

7.3. Kantina i dagsenteret på helse og sosialsenteret leies ikke ut.

8. Leie av omsorgsboliger: Fra 1.1.2022, eller fra den tid deretter da det lovlig kan foretas, heves med 2,5 %, avrundet oppad til nærmeste hele krone: maksimalhusleie i omsorgsboligene. Ved inngåelse av ny leiekontrakt fastsettes ny husleie inntil gjengs leie for den aktuelle bolig.
9. Fra 1.1.2022 heves satsen for strøm, oppvarming og vaktmestertjenester mv. i omsorgs- og trygdeboligene med 2,5 %, avrundet til nærmeste hele tikkone (fra kr. 1 920,- til kr. 1 970,-).
10. Fra 1.1.2022, eller fra den tid deretter da det lovlig kan foretas, heves leieprisen i ungdomsboligene med 2,5 %, avrundet oppad til nærmeste hele tikkone. Ved inngåelse av ny leiekontrakt fastsettes ny husleie inntil gjengs leie for den aktuelle bolig.
11. Fra 1.1.2022, eller fra den tid deretter da det lovlig kan foretas, heves leieprisene i sosial- og tjenesteboligene med 2,5 %, avrundet oppad til nærmeste tikkone. Ved inngåelse av ny leiekontrakt fastsettes ny husleie inntil gjengs leie for den aktuelle bolig.
12. For 2022 fastsettes betaling for vask av tøy til kr. 80,- per kg tøy, og vask og rulling av duker til kr. 160,- per løpemeter. Beløpene er ekskl. mva.
13. For 2022 fastsettes følgende betalingssatser i pleie- og omsorgstjenestene:
- Egenbetaling for korttidsopphold/rehabiliteringsopphold: Døgnoophold: Maks. egenandel iht. forskrift.
 - Dag/natt-opphold: Maks. egenandel iht. forskrift.
 - Beboers inntekt legges til grunn for beregning av vederlag på langtids plass.
 - Tilkjørt middag til beboere på helse- og sosialsenteret per porsjon kr. 80,-
 - Tilkjørt middag til hjemmeboende kr 85,-.
 - Tørrmat (frokost/kvelds) kr. 50,- per stk.

Budsjet 2022 | Økonomiplan 2022-25

- Tjenesten trygghetsalarm:
 - Minstesats for de med inntekt under 2 G settes til kr. 110 pr. mnd.
 - For de med inntekt over 2 G kr. 250,- per mnd. og digitale trygghetsalarmer kr. 350,- per mnd.
- Egenbetaling for hjemmehjelp (praktisk bistand) holdes uendret.

Alternativ	1	2	3	4	5
Inntekt	(Inntil 2G)	(2G – 3G)	(3G – 4G)	(4G – 5G)	(Over 5G)
Enhetspris (time)	70	170	270	360	390
Start abonnement etter	3 timer	10 timer	15 timer	15 timer	15 timer
Abonnementspris per måned	200	1 670	4 050	5 330	5 810

14. Fra 1.1.2022 holdes årsgebyret for kloakk uendret til kr. 2 625,- (2 625,- i 2021) på fast gebyr og kr. 39,90 i forbruksgebyr (39,90 i 2021) per kbm. Beløpene er inkl. mva.

14.1. Pris for stipulert mengde settes lik pris for målt mengde pr. kubikkmeter (kbm).

14.2. Ved manglende vannmåleravlesning ilegges et gebyr tilsvarende inkassosatsen samt at forbruket stipuleres likt med siste årsavlesning.

Ved manglende avlesning utover to år blir avlesning foretatt av kommunen og det ilegges et avlesningsgebyr tilsvarende inkassosatsen x 2.

15. Fra 1.1.2022 settes årsgebyret for vann til kr. 1 500,- inkl. mva. (kr. 1 500,- i 2021) på fast gebyr og kr. 22,5 i forbruksgebyr (kr. 22,5 i 2021) per kbm. Beløpene er inkl. mva.

15.1. Pris for stipulert mengde settes lik pris for målt mengde pr. kubikkmeter (kbm)

15.2. Ved manglende vannmåleravlesning ilegges et gebyr tilsvarende inkassosatsen samt at forbruket stipuleres likt med siste årsavlesning.

Ved manglende avlesning utover to år blir avlesning foretatt av kommunen og det ilegges et avlesningsgebyr tilsvarende inkassosatsen x 2.

16. Tilknytningsavgiftene for kloakk i 2022 fastsettes til kr. 12 500,- inkl. mva. per boenhet (kr 26 250,- i 2021).

17. Tilknytningsavgiftene for vann i 2022 fastsettes til kr. 12 500,- inkl. mva. per boenhet.

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

18. Avgiften for slamtømming per gang for 2022 økes med 17,3 % til kr. 1 931,- inkl. mva. (1646,- i 2021).
Slamtømming fellesanlegg (må bruke faktor v/fakt.) økes med 17,3 % til kr. 1 931,- inkl. mva. (1 646,- i 2021)
Slamtømming innen 24 timer økes med 100 % til kr. 876,- inkl. mva. (438,- i 2021)
19. Fra 1.1.2022 økes renovasjonsgebyrene med 8,8 %.
20. Fra 1.1.2022 økes feieravgiften per pipeløp for boliger med 2,0 % til kr. 740,- inkl. mva. (kr 725,- i 2021).
Fra 1.1.2022 økes feieravgiften pr. pipeløp for fritidsboliger med 2,0 % til kr. 368,- (kr 362,- i 2021).
Beløpene er inkl. mva.
21. Fra 1.1.2022 fastsettes gebyrer for plan- og byggesaksbehandling i tråd med vedlagte betalingsregulativ.
22. Fra 1.1.2022 fastsettes gebyrer etter gebyrforskrift i medhold av matrikkelloven i tråd med vedlagte betalingsregulativ.
23. Gebyr etter «Lokal forskrift om gebyrer for saksbehandling og kontroll av utslipp av avløpsvann i Våler kommune» fastsettes for 2022 til kr. 1 300,- per år inkl. mva. (kr 1 262,- i 2021).
24. For eiendomsskatt gjelder:
- I medhold av Lov om eiendomsskatt til kommunane, lov av 06.06.1975 nr. 29 §§ 2 og 3 skrives det ut eiendomsskatt i 2022 etter utskrivningsalternativet i lovens § 3, litra a; faste eiendommer i hele kommunen.
 - Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med 3/7 del i 2022 (overgangsregel til §§ 3 og 4).
 - Skattegrunnlaget for boliger og fritidsboliger blir satt til skattetakst multiplisert med 0,7. jf. § 8 A-2 (1).
 - Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 7 kan kommunestyret etter søknad fritta følgende eiendommer for eiendomsskatt:
Eigedomar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten.
Bygning som har historisk verdi, gjennom fredningsvedtak jfr. Lov om kulturminner.
 - Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 28 kan formannskapet etter søknad fritta for eiendomsskatt dersom særlege grunner gjør det særskilt urimelig å kreve inn eiendomsskatten.
 - Innbetaling av eiendomsskatt fordeles på 3 terminer alternativt 1 eller 12 terminer, jf. § 25.
 - Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte rammer og retningslinjer for eiendomsskatt, vedtatt av skattetakstnemnda og overskattetakstnemnda 17.08.2011.
 - Skattetakstene har stått i 10 år og vil i 2022 gå inn i sitt 11 år. Kommunestyret vedtar at takstene vil stå urørt i 2022, jfr. § 8 A-3 2. ledd. Ny takst

vil måtte skje senest fra 2025.

25. Likviditeten anses tilstrekkelig i 2022, og det treffes derfor ikke særskilte vedtak.
26. Ved utsendelse av papirfakturaer er det et faktureringsgebyr på kr. 45,- per faktura.
27. Til finansiering av foreslåtte investeringer unntatt selvkost tas det opp lån på kr. 25 600 000,-. Det er ikke kommunestyrets forutsetning at kommunedirektøren må ta opp lån i budsjettåret hvis kommunedirektøren finner det hensiktsmessig å utsette slikt opptak til et senere år. Det legges opp til at det etableres en trekkrettighet på inntil 25,6 mill. i 2022.
28. Til finansiering av foreslåtte investeringer på selvkost (vann og avløp) tas det opp lån på kr. 18 100 000,-. Det er ikke kommunestyrets forutsetning at kommunedirektøren må ta opp lån i budsjettåret hvis kommunedirektøren finner det hensiktsmessig å utsette slikt opptak til et senere år. Det legges opp til at det etableres en trekkrettighet på inntil kr. 18,1 mill. i 2022.
29. Våler kommune overtar Våler vannverk SA fra og med 01.01.2022. Som en konsekvens av overtakelsen så må lån som Våler kommune har garantert for konverteres til lån. Våler kommune tar opp lån inntil 10,0 mill. i 2022 for å dekke garantiansvaret.
30. Det tas opp Husbanklån til videreutlån på kr. 8 000 000,-.
31. Finansielle måltall
Kommunene skal forvalte økonomien sin slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Som et ledd i dette må alle kommuner vedta finansielle måltall. De skal være et verktøy for langsiktig styring av kommunenes økonomi.
Finansielle måltall for Våler kommune fastsettes til:
- Gjelden ikke overstiger 100 % av sum driftsinntekter.
 - Handlungsregel om at kapitalutgiftene ikke bør overstige 6 % av frie inntekter.
 - Netto driftsresultat - det som står igjen når alle driftsutgifter er dekket, skal være 1,8 % av sum driftsinntekter over tid.
 - Disposisjonsfondet bør være på 8 % av sum driftsinntekter.

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

1A Bevilgningsoversikt - drift

Beløp i 1000

	Økonomiplan					
	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Rammetilskudd	-173 839	-159 000	-165 000	-174 000	-177 000	-183 000
Inntektsutjevning	0	-21 000	-17 000	-17 000	-16 000	-16 000
Inntekts- og formueskatt	-154 965	-156 000	-165 000	-169 000	-173 000	-177 000
Eiendomsskatt	-17 071	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000
Andre generelle driftsinntekter	-18 603	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Sum generelle driftsinntekter	-364 478	-358 000	-369 000	-382 000	-388 000	-398 000
Sum generelle midler bevilget til drift	366 561	330 304	351 572	356 690	363 720	371 040
Avskrivninger	15 691	16 500	19 600	20 500	23 500	27 500
Sum netto driftutgifter	382 252	346 804	371 172	377 190	387 220	398 540
Brutto driftsresultat	17 774	-11 196	2 172	-4 810	-780	540
Renteinntekter	-2 016	-2 000	-2 100	-2 200	-2 300	-2 400
Utbytte	-2 078	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-2 164	-	-	-	-	-
Renteutgifter	5 771	5 400	6 200	7 900	9 900	11 450
Avdrag på lån	13 254	9 000	10 500	12 500	15 200	17 300
Netto finansinntekter- /utgifter	12 767	11 400	13 600	17 200	21 800	25 350
Motpost avskrivninger	-15 691	-16 500	-19 600	-20 500	-23 500	-27 500
Netto driftsresultat	14 850	-16 296	-3 828	-8 110	-2 480	-1 610
Overføring til investering	-	5 060	0	0	0	
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	390	296	-2 272	-1 490	-1 020	-1 090
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-15 240	10 940	6 100	9 600	3 500	2 700
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	-14 850	16 296	3 828	8 110	2 480	1 610
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Regnskapsskjema 1 B - Driftsregnskapet

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Økonomiplan			
			Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Kommunaldirektørens stab	10 300	4 400	5 800	6 000	6 200	6 400
Stab økonomi, innkjøp og IT	3 242	10 500	12 800	12 300	12 600	13 000
Stab HR og administrasjon	5 587	11 100	13 000	12 600	13 000	13 300
Stab IKT, innovasjon og utvikling	7 008	-	-	-	-	-
Rammeområdet Oppvekst og kultur	173 317	166 500	172 500	178 000	182 000	186 000
Rammeområde helse og velferd	127 052	115 000	121 900	123 000	125 000	127 000
Rammeområdet Miljø og teknikk	28 852	27 500	28 500	29 500	30 500	31 000
Selvkost	-2 454	-4 696	-2 928	-4 710	-5 580	-5 660
Overføringer og finans	13 656					
Sum bevilgninger drift, netto	366 561	330 304	351 572	356 690	363 720	371 040

Budsjet 2022 | Økonomiplan 2022-25

Økonomisk oversikt drift

Beløp i 1000

	Økonomiplan					
	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Rammetilskudd	-173 839	-159 000	-165 000	-174 000	-177 000	-183 000
Inntektsutjevning	-	-21 000	-17 000	-17 000	-16 000	-16 000
Inntekts- og formueskatt	-154 965	-156 000	-165 000	-169 000	-173 000	-177 000
Eiendomsskatt	-17 071	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000	-14 000
Andre skatteinntekter	-10					
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-18 368	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Overføring og tilskudd fra andre	-57 489	-50 050	-50 063	-51 060	-52 060	-52 560
Brukerbetaling	-13 975	-16 000	-14 000	-15 000	-16 000	-16 500
Salgs- og leieinntekter	-25 576	-42 900	-46 300	-48 400	-50 000	-51 000
Sum driftsinntekter	-461 294	-466 950	-479 363	-496 460	-506 060	-518 060
Lønnsutgifter	244 861	233 405	236 850	240 200	244 300	248 400
Sosiale utgifter	62 415	66 522	63 740	65 750	67 780	69 800
Kjøp av varer og tjenester	130 232	120 327	140 345	143 200	145 700	148 400
Overføring og tilskudd til andre	25 869	19 000	21 000	22 000	24 000	24 500
Avskrivninger	15 691	16 500	19 600	20 500	23 500	27 500
Sum driftsutgifter	479 068	455 754	481 535	491 650	505 280	518 600
Brutto driftsutgifter	17 774	-11 196	2 172	-4 810	-780	540
Renteinntekter	-2 016	-2 000	-2 100	-2 200	-2 300	-2 400
Utbytte	-2 078	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-2 165				-	-
Renteutgifter	5 771	5 400	6 200	7 900	9 900	11 450
Avdrag på lån	13 254	9 000	10 500	12 500	15 200	17 300
Netto finansutgifter	12 767	11 400	13 600	17 200	21 800	25 350
Motpost avskrivning	-15 691	-16 500	-19 600	-20 500	-23 500	-27 500
Netto driftsresultat	14 849	-16 296	-3 828	-8 110	-2 480	-1 610
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	-	5 060				
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	391	296	-2 272	-1 490	-1 020	-1 090
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-15 240	10 940	6 100	9 600	3 500	2 700
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	-	-	-	-	-	-
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	-14 849	16 296	3 828	8 110	2 480	1 610
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-0	0	0	0	0	0

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

2A Økonomisk oversikt - investering

Beløp i 1000

	Økonomiplan					
	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Investering i varige driftsmidler	63 420	34 800	50 100	132 300	204 700	202 700
Tilskudd til andres investeringer	214					
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 720					
Utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	-	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	65 354	34 800	50 100	132 300	204 700	202 700
Kompensasjon for merverdiavgift	-11 739	-5 740	-6 400	-21 400	-39 000	-39 000
Tilskudd fra andre	-2 547					
Salg av finansielle anleggsmidler	-1					
Utdeling fra selskaper	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Bruk av lån	-34 305	-24 100	-43 700	-110 900	-165 700	-163 700
Sum investeringsinntekter	-48 592	-29 840	-50 100	-132 300	-204 700	-202 700
Videreutlån	4 894	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Bruk av lån til videreutlån	-4 894	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Avdrag på lån til videreutlån	3 288	600	3 000	3 000	3 000	3 000
Mottatt avdrag til videreutlån	-1 674	-600	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Netto utgifter videreutlån	1 614	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-	-4 960	-	-	-	-
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-360	-	-	-	-	-
Netto avsetninger til eller bruk av ubundne investeringsfond	-4 697	-	-	-	-	-
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-5 057	-4 960	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	13 319	0	0	0	0	0

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

2B Bevilgningsoversikt - investering

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Økonomiplan			
			Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Rammeområde Kommunedirektørens stab	-	10 000	12 500			
Rammeområde Stab HR	142					
Rammeområde Stab Økonomi, innkjøp og IKT	1 954	4 500	4 500	4 500	5 000	5 000
Rammeområde Helse og velferd		1 200				
Rammeområdet Miljø og teknikk	57 807	12 500	15 000	102 500	190 000	190 000
Rammeområdet selvkost	3 517	6 100	18 100	25 300	9 700	7 700
Sum 2B	63 420	34 300	50 100	132 300	204 700	202 700

Investeringer i aksjer og eiendeler

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Økonomiplan			
			Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sum investeringer i aksjer og eiendeler						

Utlån

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Økonomiplan			
			Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Utlån Husbanken	4 894	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Sum utlån	4 894	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000

Vedlegg:

Forskrift om gebyr for plan- og byggesaksbehandling

1. Generelle bestemmelser

1.1. Formål.

Alle som får utført tjenester, som omfattes av denne forskriften skal betale gebyr. Gebyret skal ikke overskride kommunens nødvendige kostnader på sektoren. Betaling av gebyr er et vilkår for å få utført tjenesten det søkes om. Tjenester som nevnt i første ledd gjøres betinget av at gebyr er innbetalt dersom gebyret er over kr. 100 000,-.

1.2. Gebyr

Gebyret fastsettes på grunnlag av de satser som gjelder når fullstendig søknad foreligger. Det er bruksarealet, BRA, som skal benyttes ved beregningene. Gebyret utregnes etter minstesats (M) som er satt til kroner 2 490,- med unntak av plansaker. Minstebeløpet justeres pr.1 januar hvert år som følge av kommunestyrets vedtak om generell prisjustering. Det svares ikke morarente av for høyt eller for lavt beregnet gebyr.

1.3. Særskilte kostnader.

Nødvendige utgifter til tinglysning og annet som kommunen utreder som ledd i behandlingen betales i tillegg til fastsatt gebyr, med unntak der det fremkommer spesifikt i regulativet. Dersom kommunen engasjerer sakkyndig bistand, jf. pbl. § 33-1, betales slike utgifter i tillegg til fastsatt gebyr.

1.4. Klageadgang.

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages. Slikt gebyr er en oppfølging av gebyrregulativet, og ikke et enkeltvedtak i henhold til forvaltningslovens bestemmelser

2. Byggesak

Byggesaksgebyret inkluderer midlertid brukstillatelse og ferdigattest.

1.1. Tilbygg, påbygg, ombygging, garasje, uthus, bruksendring og liknende etter plan- og bygningslovens kapittel 20.

Tiltak 0 – 30 m ²	2 640,-
Tiltak 31 - 70 m ²	5 270,-
Tiltak 71 -100 m ²	7 910,-
Tiltak over 100 m ²	10 550,-

1.2. Eneboliger, tomannsboliger, fritidsboliger.

Enebolig/fritidsbolig 0 – 70 m ²	18 460,-
Enebolig/fritidsbolig 71 – 150 m ²	23 730,-
Enebolig/fritidsbolig 151 - 250 m ²	29 015,-
Enebolig/fritidsbolig > 250 m ²	31 640,-
Tillegg for sekundærleilighet	5 270,-
Tomannsbolig	31 640,-

1.3. Rekkehus, blokker med mer, inkl. en brukstillatelse/ferdigattest

Arealenhet 0 - 70 m ²	18 460,-
Arealenhet 71 - 150 m ²	23 725,-
Arealenhet 151 - 250 m ²	29 015,-
Arealenhet > 250 m ²	31 640,-

Bygg med flere leiligheter (samme bygningskropp): For leiligheter av lik størrelse og utforming betales full sats for en leilighet, deretter 50 % av hovedsats for overskytende antall leiligheter.

1.4. Nybygg, større til- og påbygg som ikke hører inn under 2-1 til og med 2-3.

0 – 200 m ²	23 725,-
Tillegg for arealer 201 3000 m ² per påbegynte	
Arealintervall à 100 m ²	5 270,-
Tillegg for arealer > 3000 m ²	7 910,-

1.5. Andre tiltak

Skilter, støttemurer, skjermvegger, innhegninger rehabilitering av skorstein	2 670,-
Tekniske installasjoner, terrenginngrep, utomhusplaner, bassenger, brønner, dammer, brygger, forstøtningsmur, transformator, frittstående mur, fasadeendringer etc.	5 270,-
Felles tekniske installasjoner	13 180,-
Riving, vesentlig endring/reparasjon/rehabilitering	
0 – 70 m ²	2 635,-
71-150 m ²	5 270,-

>150 m ²	7 910,-
Andre mindre søknadspliktige tiltak, plattinger, terrasser, fasadeendringer etc.	2 635,-
1.6. Deling av eiendom	
Deling av eiendom	6 590,-
1.7. Driftsbygninger i landbruket, pb. §§ 20-3 og 20-4	
Arealenhet 0 – 200 m ² (arealenhetene akkumuleres)	5 270,-
Arealenhet 201 – 500 m ²	7 910,-
Arealenhet 501 – 1000 m ²	13 180,-
Arealenhet > 1001 m ²	15 820,-
Tillegg for driftsbygning med husdyrrom	2 635,-
1.8. Igangsettingstillatelse	
Igangsettingstillatelse	3 955,-
1.9. Tilsynsgebyr	
Det betales et tilsynsgebyr i alle saker med krav om ansvarsrett. Kommunen kan bortfalle krav om tilsynsgebyr dersom arbeidets art og omfang tilsier dette.	2 635,-
1.10. Godkjenning personlig ansvarsrett	
Godkjenning av personlig ansvarsrett som selvbygger, jfr. Byggesaksforskriften 10 § 6-8	2 635,-
1.11. Dispensasjon	
Det kreves gebyr, fast sats, for hvert forhold som krever dispensasjon fra bestemmelsene i plan- og bygningsloven, teknisk forskrift og/eller arealplaner. Dersom dispensasjonen etter kommunens vurdering fremstår som særlig kurant betales halv sats	11 790,-

1.12. Mindre endring av gitt tillatelse

Mindre endring av gitt tillatelse 2 635,-

1.13. Søknadspliktige endringer av gitt tillatelse

For behandling av endret søknad eller tillatelse betales et tilleggsgebyr på 25 % av opprinnelig gebyr. Tilleggsgebyr tilkommer ikke dersom endringen er fremmet for å imøtekomme merknader, klager og/eller saker av mindre vesentlige betydninger, eksempelvis tilpasninger

% - vis variabel

1.14. Fornyelse av gitt tillatelse

For fornyelse av gitt tillatelse som er bortfalt, betales 25 % av satsene i gjeldende regulativ. Dette forutsetter at det ikke er endringer i prosjektet, planstatus for området, lover og forskrifter som berører prosjektet, og/eller det er bygget eller planlegges nye tiltak som berører prosjektet.

%-vis variabel

1.15. Midlertidig brukstillatelse

Midlertidig brukstillatelse utover hva som er inkludert (forlengelse) 2 635,-

1.16. Avslag og søknader som trekkes

Dersom det gis avslag på søknad om tiltak betales gebyr med 50 % av ordinær sats, det samme gjelder for søknader som trekkes hvor saksbehandlingen er påstartet. Gebyr for behandling av dispensasjonssøknad, jfr. Regulativets pkt. 2-12 reduseres ikke.

%- vis variabel

1.17. Igangsetting uten tillatelse

Igangsetting uten tillatelse/oppfølging av pbl. kap. 32.

Inntil 5 timer merarbeid 5 270,-

Inntil 10 timer merarbeid 10 550,-

Tillegg utover 10 timers merarbeid per påbegynt time 790,-

Satser ilegges i tillegg til ordinært søknadsgebyr.

Overtredelsesgebyr iht. pbl. § 32 kan også ilegges.

1.18. Tilleggsgebyr per time utover «normal» saksbehandlingstid.

Faktura for tilleggsarbeid gjelder kun de forhold der merarbeidet uten tvil ikke dekkes opp av ordinært gebyr

	790,-
--	-------

1.19. Veiledning/rådgivning per time

Veiledning/rådgivning per time utover generell rådgivning

	790,-
--	-------

1.20. Behandling av avfallsplan

Behandling av avfallsplan

	2 635,-
--	---------

1.21. Arealberegning

Areal på bygg beregnes som bruksareal etter NS3940. I rom med høyde over 4,9 meter skal arealet kun medregnes en gang, men dersom det senere innredes flere etasjer skal det beregnes fullt gebyr for det nye arealet. Bruksareal under terreng medtas. For tiltak som ikke har noe bruksareal, beregnes arealet etter tiltakets flateinnhold.

1.22. Betaling

Betaling skjer etter det regulativ og med de satser som gjelder på søknadstidspunktet. Gebyrene justeres per 1. januar hvert år, som følge av kommunestyrets vedtak om generell prisjustering.

Dersom kommunen engasjerer sakkyndig bistand betales slike utgifter i tillegg til fastsatt gebyr, jf. pbl. § 33-1.

Når beregnet gebyr blir åpenbart urimelig, kan kommunestyret eller den det bemyndiger fravike betalingsregulativet.

3. Plansaker**3.1. Detaljreguleringsplan, pbl. § 12-3.**

Det betales gebyr etter planområdets størrelse etter følgende satser:

0 til og med 3.000 m ²	44 000,-
3001 til og med 6000 m ²	67 000,-
6001 til og med 10000 m ²	87 000,-

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

10001 til og med 20000 m ²	108 000,-
Tillegg for hver påbegynt 10000 m ² over 20000 m ²	10 300,-

Det skal i tillegg betales gebyr for det bruksareal (BRA) som planen gir mulighet for både ved nybygging og for bruksendring av eksisterende bygg. Bruksareal under terreng skal medregnes.

0 til og med 1000 m ²	31 000,-
1001 til og med 3000 m ²	51 000,-
3001 til og med 5000 m ²	72 000,-
5001 til og med 10000 m ²	93 000,-
10001 til og med 20000 m ²	103 000,-
20001 til og med 30000 m ²	134 000,-
30001 til og med 40000 m ²	144 000,-
40001 til og med 50000 m ²	155 000,-
50001 til og med 70000 m ²	165 000,-
over 70000 m ²	185 000,-

Det skal ikke beregnes gebyr for arealer som reguleres til offentlig grønnstruktur- og friluftsformål, Inf, verneområder samt eksisterende offentlige trafikkområder.

For behandling av flere alternative planforslag betales et tilleggsgebyr på 25 % av satsene i første og andre ledd for hvert ekstra planforslag. Ved endring eller utvidelser av planer skal det ikke beregnes gebyr for områder kommunen ønsker å ta med i reguleringsplanen i tillegg til forslagsstillers ønsker/behov, dersom det ikke er direkte planfaglige grunner til dette. Hensikten er å få oppdaterte planer med et naturlig geografisk omfang.

3.2. Endring reguleringsplan, pbl. § 12-14, 1. ledd, jf. § 12-13

Inkl. kunngjøringskostnader	31 000,-
-----------------------------	----------

3.3. Mindre reguleringsendring, pbl. § 12-14, 2. ledd

21 000,-

3.4. Konsekvensutredning

For planer som krever konsekvensutredning, tas et tilleggsgebyr etter antall tema som må utredes.

For planer som krever konsekvensutredning av 1-3 tema 16 000,-

For planer som krever konsekvensutredning av 4 eller flere tema 26 000,-

3.5. Oppstartsmøte reguleringsplan

13 000,-

3.6. Timepris

For arbeid eller møter som ikke faller direkte under punktene over,
Faktureres timepris for påbegynt time.

1 050,-

4. Gebyrregulativ for behandling av saker etter veglova

Behandling av gravemeldinger, veglova §§ 32 og 57

2 600

Gebyrer for oppmålingsavdelingen gjeldende fra 01.01.2022**Gebyr for arbeider etter Matrikkeloven**

(Lovens § 32, forskriftene § 16) Fastsettes som følgende for Våler kommune.

1. Oppretting av matrikkelenhet

Oppretting av grunneiendom og festegrunn og matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn, samt arealoverføring

Areal fra 0 – 249 m ²	11 100,-
Areal fra 250 – 499 m ²	18 800,-
Areal fra 500 – 1499 m ²	26 700,-
Areal fra 1500 – 2000 m ²	32 400,-
Areal fra 2001 – 20.000m ² –pr. påbegynt da.	2 200,-
Areal fra 20.001 – 100.000 m ² –pr. påbegynt da.	1 100,-
Areal over 100.001 m ² – økning pr. påbegynt da.	800,-

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensende tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjoner i gebyret per tomt:

6 - 10 tomter	10 % reduksjon
11 - 25 tomter	15 % reduksjon
26 og flere	20 % reduksjon

2. Oppretting av uteareal på eierseksjon

Gebyr for tilleggsareal pr. eierseksjon

Areal fra 0 – 50 m ²	7 400,-
Areal fra 51 – 250 m ²	11 100,-
Areal fra 251 – 500 m ²	14 900,-
Areal fra 501 – 1000 m ²	25 700,-
Areal fra 1001 – 2000 m ²	32 400,-
Areal fra 2001 – økning pr. påbegynt dekar	1.090,-

3. Oppretting av anleggseiendom*Gebyr som for oppretting av grunneiendom.*

Volum fra 0 – 2000 m ³	29 600,-
volum fra 2001 – 20.000m ³ pr. påbegynt 1000m ³	2 950,-
volum over 20.001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³	1 490,-

4. Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.

5. Innløsning av festetomt*For festegrunn som skal innløses til grunneiendom skal det gjennomføres en oppmålingsforretning.*

For festegrunner som har målebrev med koordinatbestemte grensepunkt som er bestemt i Euf 89 og Ngo 48. De må videre kunne gjennomføres uten ny merking og måling.

7 400,-

For festegrunner som har målebrev med koordinatbestemte grensehjørner, eller et geodetisk grunnlag som kan konverteres til EUREF89 gjennom en beregning, kan oppmålingsforretningen gjennomføres uten ny merking i marka og måling.

11 100,-

For festegrunner som ikke oppfyller kravet om tidligere oppmåling, og hvor man må holde full oppmåling kreves gebyr etter pkt. 1.

6. Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Viser til punktene 1, 3 og 4. (Tidligere midlertidig forretning)

5 190,-

I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning punkt 1

7. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeide når saken blir trukket før den er fullført, må avvikles eller lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 1 og 2

8. Gebyr til kommunen når oppmålingsforretningsarbeidet delvis blir utført av kommunen, og delvis av andre.

Gebyr for utført arbeid der deler av arbeidet blir utført av andre, fastsettes gebyret til kommunen etter hvor stor andel av arbeidet kommunen utfører.

Følgende prosentkala regnet av totalgebyret brukes:

- a. Kommunens klargjøring 20 % Statens vegvesen 15%
- b. Varsling og forretningsmøte i marka 20 % Statens vegvesen 25%
- c. Teknisk arbeide og dokumentasjon 40 %
- d. Registreringsarbeid/slutføring 20 %

9. Grensejustering*Grunneiendom*

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen.

Areal fra 0 – 100 m ²	11 100,-
areal fra 101 – 500 m ²	14 800,-

10. Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m³

volum fra 0 – 250 m ³	14 800,-
volum fra 251 – 1000 m ³	18 600,-

11. Oppmålingsforretning over spesielle arealer

For forretninger over større sammenhengende arealer til landbruksformål, almene friluftformål og ferdig regulerte områder som senere skal deles, betales for klargjøring av saken et grunnbeløp på 25 900,-, og arbeid utover dette blir etter medgått tid.

12. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

For første punkt	2 700,-
For inntil 2 punkt	5 500,-
For overskytende punkt	730,-

13. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter

For første punkt	4 640,-
For inntil 2 punkt	9 040,-
For overskytende punkt	2 950,-

Dersom man ved klarleggingen får påvist eksisterende grensepunkt som ikke er innmålt/koordinatfestet, kan dette gjøres etter punkt 12. pkt.3 730,-

Dersom man står i ferd med å fjerne et eksisterende godkjent gml. grensemerke, pga. gravearbeid eller lignende, så vil vi gjerne ta arbeidet med å måle det inn dersom dere varsler oss på forhånd. Slik at koordinater på gamle merker ikke går tapt. 0,-

14. Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan kommunedirektøren eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunngitt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

15. Utstedelse av matrikkelbrev

Nyutstedelser av matrikkelbrev:

Matrikkelbrev inntil 10 sider	195,-
Matrikkelbrev over 10 sider	390,-

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen

16. Transformasjon av punkter for firma

Dersom noen skulle trenge hjelp til transformering av data mellom Euref89 og Ngo 48 eller noe annet system som vi kan transformere (har formel til) så vil dette prises for inntil 6 punkt m/ dokumentasjon på min.

730,-

Utover dette brukes vanlig timesats etter medgått tid, se under «Generelt om betaling»

Gebyrforskrifter for arbeider etter lov om seksjonering

Gjennomføring av oppmålingsforretning for grunnareal som inngår i en seksjon Gebyr fastsettes etter reglene i punkt 2.

Gebyr for arbeider etter eierseksjonsloven § 15

1. Oppretting av eierseksjoner, nybygg

1-3 seksjoner

6 700,-

4-8 seksjoner

10 100,-

Fra 9 seksjoner, tillegg pr. ny seksjon

600,-

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

2. Oppretting av eierseksjoner i eksisterende bygg

1-3 seksjoner

7 800,-

4-8 seksjoner

11 200,-

Fra 9 seksjoner, tillegg pr. ny seksjon

750,-

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

3. Reseksjonering, endring av eierseksjoner i seksjonert sameie

1-3 seksjoner	13 500,-
4-8 seksjoner	16 800,-
Fra 9 seksjoner, tillegg pr. ny seksjon	1 100,-
Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner	

4. Befaring

Befaring av eiendom utføres når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyret kommer i tillegg til normale behandlingsgebyr

3 900,-

5. Sletting / oppheving av seksjonert sameie

Saksbehandling for å slette seksjoner på en eiendom

3 900,-

6. Saker som ikke blir fullført. Når saken ikke kan avsluttes, kommunen avslår søknaden eller søker trekke saken

Avsluttes en sak før saksbehandlingen er påbegynt, betales ikke gebyr.

Avsluttes en sak etter at saksbehandlingen er påbegynt: Lavest gebyr av 1/2 av gebyrsatsene etter «Oppretting av eierseksjoner, nybygg» og «Oppretting av eierseksjoner i eksisterende bygg» eller gebyr beregnet etter anvendt timer.

Generelt om betaling**1. Timepris**

For gebyr som skal regnes etter medgått tid jf. Regulativet, skal en bruke følgende timesats

1 100,-

2. Generelt

Gebyrene skal betales inn til kommunekassen etter regningsoppgave fra oppmålingsavdelingen

3. Betalingsbestemmelser

Betaling skjer etter det regulativ og de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet.

Gebyret skal primært være betalt til kommunekassa før målebrev blir sendt til tinglysning.

Tinglysningsavgift kommer i tillegg til gebyrsatsene, og skal betales etter satsene som gjelder når målebrevet sendes til tinglysning.

Alt oppmålingsarbeid skal i dag koordinatfestes, og gjøres digitalt. Dette krever at man ikke kan ajourføre gamle matrikelnummer (Gnr, Bnr. og Fnr.) uten at det lages et digitalt matrikelbrev. Seksjonerings skal etter den nye Matrikelloven oppmåles, og det kan i mange tilfeller være fornuftig å foreta ren deling da prisene begynner å bli tilnærmet like.

4. Priser ellers ifm. Kopiering/plotting

Alle priser skal tillegges mva., unntatt situasjonskart.

Kopier

Format Enkeltkopier belastes ikke med gebyr inntil 10 A4 og 5 A3

A4 over 10 kopier pr. stk.

11,-

A3 over 5 kopier pr. stk.

24,-

Kartplott (Ikke fotoformat)

A2 Pris pr. stk.

150,-

A1 Pris pr. stk.

220,-

A0 Pris pr. stk.

305,-

Kopi av digitale kart

Sosi/Dxf Minimum/grunnpris

1 100,-

For minimum/grunnpris bestilling gjelder det eiendom, bygg, vei, vann og høyde data.

Vedlegg

Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer.

Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing – selvkostprinsippet

Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing er regulert i egne lover og forskrifter, basert på en forutsetning om at disse skal beregnes etter selvkostprinsippet.

Nærmere om selvkostberegning vann og avløp, renovasjon og feiing

Generelt

Tabelloppsettet for selvkostberegningene følger KOSTRA-skjema 23, og er i samsvar med det som benyttes i Våler kommunes KOSTRA-rapportering til Statistisk Sentralbyrå.

Beregning av selvkost må følge *Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)*. Dette betyr at tjenestene som vann, avløp, feiing og renovasjon som leveres, skal være til selvkost og skal betales av Våler kommunes innbyggere via gebyr.

Selvkostforskriften legger føringer for hvordan selvkosten/gebyret skal beregnes. Det skal benyttes en kalkylerente som er 5-årig swaprente tillagt 0,5 prosentpoeng når en beregner rentekostnaden for investert kapital (kalkulatoriske (beregnet) rentekostnad). I vedtatt økonomiplan 2021-2024 er det brukt en rente på 2,0 %. Når vi nå skal beregne den kalkulatoriske rentekostnaden for økonomiplanen 2022-2025, er den 5-årige swaprenten satt til 1,75 %, tillagt 0,5 prosentpoeng. Da utgjør renten 2,25 %.

Etter selvkostmetoden skal det legges til grunn en beregnet kapitalkostnad (kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatoriske renter) på all den kapital som anvendes uavhengig av hvordan den er finansiert (gjeld eller egenkapital). Et eventuelt overskudd eller underskudd etter selvkost avregnes mot de bundne selvkostfondene for henholdsvis vann og avløp, renovasjon og feiing. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at et positivt selvkostresultat (overskudd) som hovedregel tilbakeføres til brukerne av selvkosttjenesten innen fem år. Tilsvarende dekkes et underskudd som hovedregel inn senest innen fem år. Selvkostfondene skal således ikke brukes for å finansiere investeringer. Nye investeringer tas med i gebyrgrunlaget for selvkost fra og med året etter at anlegget er ferdigstilt. Det fremgår av retningslinjene for beregning av selvkost at selvkostprinsippet tar hensyn til tidsriktighet – dvs. at brukerne skal kun betale for tjenester de selv har nytte av, og dagens brukere skal ikke subsidiere bruken til andre generasjoner.

Beregningsgrunnlag for vann, avløp og feiing

Økonomiplan 2022-2025

Selvkosttjenester	Avløp	Vann	Feiing	Sum
A Direkte driftskostnader	5 641	4 355	23	10 019
A2 Direkte driftsutgifter, ekstern produksjon	3 132	2 345	991	6 468
B Henførbare indirekte driftskostnader	588	361	253	1 202
C Kalkulatoriske rentekostnader	682	582	0	1 264
D Kalkulatoriske avskrivninger	992	1 639	0	2 631
E Andre inntekter og kostnader	41	23	0	64
F Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	10 994	9 259	1 267	21 520
G Gebyrinntekter	10 858	9 259	1 210	21 327
H1 Årets finansielle resultat (G-F)	-136	0	-57	-193
H2 Avregning selvkost fra ekstern tjenesteproduksjon tidligere regnskapsår	0	0	0	0
H Årets resultat som skal disponeres (H1+H2)	-136	0	-57	-193
I Avsetning til selvkostfond og dekning av fremført underskudd	0		0	0
J Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	136		57	193
K Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	0	0	0	0
L Saldo selvkostfond per 1.1 i rapporteringsåret	726	0	286	1 012
M Alternativkostn. Ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	15		6	21
N Saldo selvkostfond per 31.12 i rapporteringsåret (L+M+I-J)	605	0	235	840
O Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	99	100	96	294
P Årets selvkostgrad i prosent (G-I+J)*100/F	100	100	100	300
Q Kalkylerente (5 -årig swaprente + 0,5 %)	2,25 %	2,25 %	2,25 %	2,25 %

Avløp:

I 2021 var prisen per kbm. kr. 39,90 inkl. mva. Fastavgiften var i 2021 kr. 2 625,- inkl. mva. Kommunedirektøren foreslår at prisene holdes uendret i 2022.

Budsjett 2022 | Økonomiplan 2022-25

Tilknytningsavgift for avløp var i 2021 kr. 26 250,- inkl. mva. Kommunedirektøren foreslår at i 2022 settes den til kr. 12 500,-.

Vann:

Vann var i 2021 driftet av Våler vannverk SA. I 2021 var prisen per kbm. kr. 22,5 inkl. mva. Fastavgiften var i 2021 kr. 1 500,- inkl. mva. Kommunedirektøren foreslår at prisene holdes uendret i 2022.

Kommunedirektøren foreslår at tilknytningsavgiften for vann settes til kr. 12 500,-.

Feie og tilsyn:

I 2021 var prisen per pipeløp kr. 725,- inkl. mva., for fritidsbolig per pipeløp kr. 362,50 inkl. mva. Kommunedirektøren foreslår at gebyrsatsen per pipeløp økes til kr. 740,- inkl. mva., for fritidsbolig kr. 368,- inkl. mva.

Renovasjon:

Renovasjon utføres og faktureres av Movar IKS. Etter innspill fra Movar IKS foreslår kommunedirektøren at renovasjonsgebyret økes med 8,8.